

s. 4–6

Miljöhälsan Kallan har flyttat till Bennäs

*Kallan Ympäristöterveys
on muuttanut
Pännäisiin*

PEDERSÖRE info

2
2025

s. 14–16

Unga påverkar skol- vardagen i elevriksdagen

Nuoret vaikuttavat kouluarkeen
oppilasparlamentissa

s. 27

Deras kärlekssaga startade i ladugården

*Heidän rakkaustarinansa
alkoi navetassa*

s. 18–20

HAASTATTELUSSA. Kolme tuoretta valtuutettua kertoo odotuksistaan.

INTERVJUN. Vi tar pulsen på nya
fullmäktigeledamöter.

UTGIVARE

Pedersöre
kommun

ADRESS

Skrufvilagatan 2
68910 Bennäs

TELEFON

785 0111

ANSVARIG

UTGIVARE

Stefan Svensfors

REDAKTÖR

Malin Henricson

ÖVERSÄTTNING

Hanna Tienvieri

LAYOUT

Ida Wikström
och Johanna
Öst Häggblom

TRYCK

Forsberg

ISSN / PRINT

2343-2241

ISSN / ONLINE

2343-225X

Beredda på beredskap

LEDARE

Stefan Svensfors,
kommundirektör

OMVÄRLDSANALYTIKER SOM FÖRSÖKER förklara världen, händelser och utveckling har svåra tider just nu. Snabba förändringar, osannolika scenarier och ett tillstånd där det tidigare onormala framstår som ganska normalt, har skapat ett tillstånd av förvirring och därtill hörande stillastående, osäker väntan och en utveckling som tar snabba, ryckiga och svårförutsägbara steg framåt. Att orientera sig i dagens värld är något helt annorlunda än läget för bara fem eller tio år sedan.

Det här gäller även kommunerna, som har en förväntan på sig att agera förutsägbart, stabilt och långsiktigt. Det här ställer naturligtvis förändrade krav på kommunerna och på deras sätt att jobba. Bara som ett exempel kan nämnas kommunernas beredskapsarbete, som inte varit särskilt högt prioriterat under hela 2000-talet. Det har fått en helt ny aktualitet under och efter coronapandemin, samt naturligtvis efter att Ryssland inledde ett fullskaligt anfallskrig mot Ukraina 2022.

Pedersöre kommun har också grundligt uppdaterat både sin beredskapsplan och sitt beredskapsarbete. Kommunens uppdrag är klart också i störningssituationer. Utgångspunkten är att verksamheten ska fungera så normalt som det över huvudtaget är möjligt. Det ska också finnas beredskap för att hantera störningar, vars omfattning och variationer kan vara i det närmaste oändliga. Vi ska vara beredda på i princip det mesta, i samråd med andra myndigheter och genom ett tätt samarbete. De senaste årens erfarenheter och händelser – med början från coronapandemin – har också tvingat kommunfältet att inse att ett grundligt gjort beredskapsarbete är en mycket bra investering inför framtiden. Att vara tvungen att tänka det otänkbara och försöka bilda sig en uppfattning om hur olika scenarier ska hanteras från kommunens horisont, stärker också resiliensen och tryggheten, både inom organisationen och förhoppningsvis bland invånarna. Även om det inte går att öva och bereda sig på precis alla situationer som kan uppstå i ett störningsläge, så skapar ett strukturerat beredskapsarbete ändå en stabil grund och en bättre känsla av kontroll. Det är i sig en grundläggande, viktig bit i beredskapen.

— Pedersöre kommun har också grundligt uppdaterat både sin beredskapsplan och sitt beredskapsarbete. Kommunens uppdrag är klart också i störningssituationer. Utgångspunkten är att verksamheten ska fungera så normalt som det över huvudtaget är möjligt.

STEFAN SVENSFORS

Samtidigt ska vi förstås hålla huvudet kallt. Världsläget och omständigheterna kan skapa en obefogad oro för den som gräver ner sig i bekymmer och negativa känslor. Nyhetsflödet, både i seriösa och oseriösa kanaler, tenderar att snarare underblåsa osäkerhet och oro än att dämpa den. Osäkerhet och oro föder sig själva i en negativ spiral och resultatet blir en underliggande rädsla för framtiden. Det är därför viktigt att komma ihåg att vardagen tuffar på i Pedersöre och i övriga Finland. Skolluncherna serveras, vägarna plogas, sjukvården fungerar och det mesta är i det stora hela normalt.

Det är också viktigt att våga tänka framåt, att planera för framtiden både på kortare och längre sikt, och känna tillit till att läget är under kontroll och världen går framåt.

Att förbereda sig på att hantera avvikande situationer är ändå inte bortkastat arbete. Tvärtom är det en investering i framtiden och något som är nödvändigt just för att skapa resiliens och stabilitet.

Jag önskar alla Pedersörebor och alla andra en god och framgångsrik början på det nya året och en händelserik vinter och vår. ■

s. 28–29

Kulturklubben gjorde
rundtur i Purmo
Kulttuurikerho teki
kierroksen Purmossa

Valmiina varautumaan

PÄÄKIRJOITUS

Stefan Svenfors,
kunnanjohtaja

MAAILMAA, TAPAHTUMIA JA kehitystä selittävät analytyt ovat tällä hetkellä vaikeassa tilanteessa. Nopeat muutokset, epätodennäköiset skenaariot ja tilanne, jossa aiemmin epänormaali on nyt melko normaalia, ovat luoneet hämmennystä ja siihen liittyvää pysähtyneisyyttä, epävarmuutta ja kehitystä, joka etenee nopein, tempoilevin ja vaikeasti ennustettavissa olevin askelein. Suunnan löytäminen nyky maailmassa on täysin erilaista kuin vielä viisi tai kymmenen vuotta sitten.

Tämä koskee myös kuntia, joiden odotetaan toimivan ennakoivasti, vaikka siinä kaukonäköisesti. Tämä asettaa tietenkin uusia vaatimuksia kunnille ja niiden työskentelytavalle. Esimerkkinä voidaan mainita kuntien varautumistyö, joka ei ole ollut prioriteettilistan kärjessä koko 2000-luvulla. Se on tullut ajankohtaiseksi koronapandemian aikana ja jälkeen sekä tietenkin Venäjän hyökättyä täysimittaisesti Ukrainaan vuonna 2022.

Pedersören kunta on myös päivittänyt perusteellisesti sekä valmiussuunnitelmansa että varautumistyönsä. Kunnan tehtävä on selvä myös häiriötilanteissa. Lähtökohtana on, että kaiken tulee toimia mahdollisimman normaalisti. Täytyy olla myös valmius toimia häiriötilanteissa, joiden laajuus ja vaihtelu voi olla lähes ääretöntä. Meidän täytyy olla varautuneita periaatteessa kaikkeen – tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisien kanssa. Viime vuosien kokemukset ja tapahtumat – koronapandemiasta alkaen – ovat myös paikottaneet kuntakentän ymmärtämään,

— *Täytyy olla myös valmius toimia häiriötilanteissa, joiden laajuus ja vaihtelu voi olla lähes ääretöntä.*

STEFAN SVENFORS

että perusteellisesti tehty varautumistyö on erittäin hyvä investointi tulevaisuuteen. Kun joutuu miettimään mahdolltomalta tuntuvaa tilannetta ja yrittää muodostaa käsityksen siitä, miten eri tilanteissa toimittaisiin kunnan näkökulmasta, se vahvistaa myös resilienssiä ja lisää turvallisuutta niin organisaation sisällä kuin toivottavasti myös asukkaiden keskuudessa. Vaikka kaikkia häiriötilanteissa mahdollisesti syntyviä tilanteita ei voi harjoitella eikä niihin kaikkiin voi varautua, jäsenelty varautumistyö luo kuitenkin vakaan pohjan ja paremman hallinnan tunteen. Se on itsessään perustavanlaatuinen, tärkeä osa varautumista.

Samalla meidän on tietenkin pidettävä pää kylmänä. Maailmantilanne ja olosuhteet voivat aiheuttaa aiheutonta huolta niille, jotka hautautuvat huoliin ja negatiivisiin tunteisiin. Sekä luotettavien että epäluotettavien kanavien uutisvirta pyrkii pikemminkin lietsomaan epävarmuutta ja huolta kuin lievittämään sitä. Epävarmuus ja huoli ruokkivat itseään negatiivisessa kiertelössä, ja tuloksena on perustavanlaatuinen pelko tulevaisuudesta. Siksi on tärkeää muistaa, että arki jatkaa kulkuaan Pedersöressä ja muualla Suomessa. Kouluruokaa tarjoillaan, tiet aurataan, terveydenhuolto toimii ja suurin osa asioista on pääosin normaalisti.

On myös tärkeää uskaltaa katsoa eteenpäin, suunnitella tulevaisuutta sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä ja luottaa siihen, että tilanne on hallinnassa ja maailma menee eteenpäin.

Varautuminen poikkeustilanteissa toimimiseen ei kuitenkaan ole hukkaan heitettyä työtä. Pääinvestoin se on investointi tulevaisuuteen ja välttämätöntä resilienssin ja vakauden luomiseksi.

Toivotan kaikille pedersöreläisille ja muille hyvää ja menestyksekkästä alkua uudelle vuodelle sekä tapahtumarikas talvea ja kevättä. ■

- 4 All kommunal veterinärvård i ett hus
Kaikki kunnaneläinlääkärit yhdessä rakennuksessa
- 7 Fåglarna ska lockas tillbaka till Sandsundsfjärden
Lintuja houkutellaan takaisin Sandsundsfjärdeniin
- 8 Pedersöre prövar barnets bästa i beslut
Pedersöre arvioi päätöksenteossa lapsen etua
- 10 Rapporterat föräldravåld minskar
Lapsiin kohdistuva väkivalta vähentynyt
- 13 Gratis simhallsbesök för +75-åringar
Ilmaiset uimahallikäynnit 75 vuotta täyttäneille
- 14 Unga påverkar skolvårdagen i elevriksdagen
Nuoret vaikuttavat kouluarkeen oppilasparlamentissa
- 17 Just nu – Juuri nyt
- 18 Vi tar pulsen på nya fullmäktigeledamöter
Haastattelussa uudet valtuutetut
- 21 Pedersöre kommun betonar vikten av beredskap
Pedersören kunta korostaa varautumisen tärkeyttä
- 22 Byggnader och miljöer inventeras i Lepplax
Rakennuksia ja ympäristöjä inventoidaan Lepplaksissa
- 24 Axåkerselever spred bokmaga på mäsä
Axåkersin oppilaat levittivät kerronnan taikaa messuilla
- 26 Följ din förbrukning elektroniskt
Seuraa kulutustasi verkossa
- 27 Deras kärlekssaga startade i ladugården
Rakkaus syttyi navetassa
- 28 Seniorer förenas i kultur och gemenskap
Kulttuuri ja yhteisöllisyys yhdistävät senioreita
- 30 Kulturen informerar – Kulttuuriosasto tiedottaa
- 31 Välkommen att sjunga i MI Voce
Tervetuloa laulamaan MI Voce -kuoroon
- 32 Skapande lördagar föder glädje och gemenskap
Luovat lauantait tarjoavat iloa ja yhteisöllisyyttä
- 33 Pedersöre MI informerar
- 34 Biblioteket informerar – Kirjasto tiedottaa
- 35 Hjärngympa – Aivopähkinät

PEDERSÖRE

www.pedersore.fi

All kommunal veterinärvård i ett hus

→ För veterinärerna är det en kvalitetshöjning att kunna packa sina bilar i ett varmt garage, där det också finns stora tvättställ och möjlighet att desinficera bilar vid behov.

På bilden Monica Lillqvist, Susanne Granbäck, Ida Vikars och Anni Malinen.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Miljöhälsan Kallan har flyttat in i nya verksamhetsutrymmen i Bennäs. Nu jobbar veterinärer, hälsoinspektörer, provtagare och all administrativ personal under ett och samma tak.

HELA PERSONALEN GLÄDS åt att få jobba i fräscha, rymliga och ändamålsenliga lokaler där alla har ett arbetsrum, där det finns plats för både gemensamma möten och kundmöten, och möjlighet att spåna idéer med kollegor utan att behöva ringa. Det är bara att kika in i rummet intill.

Störst är förändringen för kommunalveterinärerna. De var tidigare utspridda i mindre mottagningar på tre adresser i medlemskommunerna.

Nu koncentreras all kommunal smådjursmottagning till Bennäs. Veterinärmottagningen finns i husets bottenvåning, och består bland annat av tre mottagningsrum, en operationssal och ett röntgenrum. På andra våningen finns en bostad, där den jourhavande veterinären kan övernatta.

Väntrummet är så pass stort att det går att skilja på hundar och katter som väntar på sin tur.

– Katter blir lätt stressade av hundar, säger veterinären Anni Malinen.

Susanne Granbäck och Monica Lillqvist flyttar bara över gatan från den tidigare mottagningen i Landsbygdens hus i Bennäs. Duon sköter främst produktionsdjur och åker "hem" till patienterna ute på gårdarna.

– Det är 20 år sedan jag haft kaffekamrater eller ingått i en större arbetsgemenskap. Så för mig är det en stor sak. Fastän vi har varit två veterinärer i Bennäs har vi sällan hunnit ta en kaffe tillsammans. Jag ser fram emot att ha folk omkring mig, säger Granbäck.

Hon är också glad över att huset har ett varmt garage med plats för veterinärernas bilar.

– Vi som mest jobbar på fältet åker ut i alla väder. Nu kan vi packa bi-

larna inomhus. Det blir skönt, säger Granbäck.

Hon har också kämpat för dörren mellan garaget och läkemedelsförrådet.

– Väskan som vi använder dagligen väger cirka 15 kilo. Tack vare dörren kommer vi direkt från förrådet till garaget utan omvägar.

– Det underlättar vår vardag, säger Monica Lillqvist.

I garaget finns stora tvättställ där personalen kan tvätta smutsiga gum-

— Det är 20 år sedan jag haft kaffekamrater eller ingått i en större arbetsgemenskap. Så för mig är det en stor sak.

SUSANNE GRANBÄCK

mistövlar, slangar och övrig skrymmande utrustning, och vid behov desinficera sina bilar både invändigt och utvändigt.

– Det kan till exempel behövas om vi varit på en gård med salmonella, säger Granbäck.

Bakom de tre mottagningsrummen finns en öppen yta som personalen kallar "hjärtat". Det är ett område där veterinärerna kan dra sig tillbaka, skriva patientberättelser eller konsultera varandra.

– Här kan vi också ha uppsikt över uppvakningsburar med djur som har varit sövda, säger Anni Malinen.

Intill hjärtat finns också instrumentvårdsrummet, dit klinikbiträden Lydia Nordlund och Petrea "Pea" Rudnäs ofta har ärendet.

– Jag tror att jag får ett mer rörligt

jobb med fler steg under arbetsdagen, säger Nordlund.

Hon och Rudnäs assisterar veterinärerna och rör sig mellan mottagningsrummen, labbrummet, operationssal och röntgen.

– Det blir en ny gemenskap, bara positivt. Här kan vi bolla idéer med kollegor, säger Nordlund.

När det gäller kirurgiska ingrepp fortsätter verksamheten som förr med t ex akuta kejsarsnitt och elektiva ingrepp som kattsteriliseringar.

– Vi ändrar inte verksamheten, men tack vare operationssalen vi kan separera "rena" och "smutsiga" utrymmen. Det blir en kvalitativ höjning på tjänsterna, säger Annika Porthin-Anttila, chef för miljöhälsovården.

På husets andra våning finns kontorsrum och mötesrum för hela personalen. För hälsoinspektörerna, som tidigare jobbade på Ekovägen i Jakobstad, innebär tillgången till mötesrum en kvalitetshöjning. På den förra arbetsplatsen var personalen tvungna att ha möten i små och lyhörda kontorsrum eller i personalens kafferum, vilket inte var optimalt.

– Jag tror att samarbetet mellan oss, som övervakande myndighet, och aktörer blir bättre eftersom vi får mötesrum där man kan ha möten och utbildningar, säger hälsoinspektören Jonathan Storskrubb.

Det finns också ändamålsenliga utrymmen för provtagning och laboratorieutrustning, och ett tvätt- rum med två stora tvättmaskiner och torktumlare. Både veterinärer och de som jobbar inom livsmedelstill- syn behöver tvätta sina arbetskläder med jämna mellanrum. Också personalens nya omklädningsrum med dusch får tummen upp.

– Nu kan man tänka sig att cykla till jobbet, säger hygienikerveterinären Malena Flink.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

↑ Eläinlääkäreille on laadunparannus, että he voivat pakata autonsa lämpimässä autotallissa, jossa on myös isot pesualtaat ja mahdollisuus desinfioida autot tarvittaessa. Kuvassa Monica Lillqvist, Susanne Granbäck, Ida Vikars ja Anni Malinen.

Kaikki kunnallinen eläinlääkintähuolto yhdessä talossa

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys on siirtynyt uusiin toimitiloihin Pännäisissä. Eläinlääkärit, terveystarkastajat, näyttteenottajat ja muu hallinnollinen henkilöstö työskentelevät nyt saman katon alla.

KOKO HENKILÖSTÖ ILOITSEE uusista, tilavista ja tarkoituksenmukaisista tiloista, joissa kaikilla on työhuone ja tilaa yhteisille kokouksille ja asiakastapaamisille sekä mahdollisuus ideoida kollegoiden kanssa ilman, että heille tarvitsee soittaa. Nyt voi vain pistäytyä viereisessä huoneessa.

Muutos on suurin kunnaneläinlääkäreille. Aiemmin he työskentelivät kolmella pienemmällä vastaanotolla jäsenkunnissa.

Nyt kunnalliset pieneläinvastaanotot on keskitetty Pännäisiin. Eläinlääkärien vastaanotto sijaitsee talon ensimmäisessä kerroksessa, jossa on muun muassa kolme vastaanottohuonetta, leikkaussali ja röntgenhuone. Toi-

ssa kerroksessa on asunto, jossa päivystävä eläinlääkäri voi yöpyä.

Odotushuone on niin iso, että vuoroaan odottavat koirat ja kissat voi erottaa toisistaan.

– Kissat stressaantuvat helposti koirista, eläinlääkäri Anni Malinen sanoo.

Susanne Granbäck ja Monica Lillqvist muuttavat vain kadun yli Maaseudun talosta, jossa vanha vastaanotto sijaitsi. Kaksikko hoitaa lähinnä tuotantoeläimiä ja ajaa potilaiden luo tiloille.

– Siitä on 20 vuotta, kun minulla oli viimeksi kahviseuraa tai kun kuuluin isompaan työyhteisöön. Joten minulle tämä on iso asia. Vaikka meitä on ollut kaksi eläinlääkäriä Pännäisissä, olemme harvoin ehtineet kahvitella yhdessä.

Odotan sitä, että on ihmisiä ympärillä, Granbäck sanoo.

Hän iloitsee myös siitä, että talossa on lämmin autotalli, jossa on tilaa eläinlääkäreiden autoille.

– Me kentällä eniten työskentelevät menemme ulos säällä kuin säällä. Nyt voimme pakata autot sisällä. Se on hienoa, Granbäck sanoo.

Hän myös vaati ovea autotallin ja lääkevaraston väliin.

– Käytämme päivittäin laukkuja, joka painaa noin 15 kiloa. Oven ansiosta pääsemme suoraan varastosta autotalliin.

– Se helpottaa arkeamme, Monica Lillqvist sanoo.

Autotallissa on suuret pesualtaat, joissa henkilöstö voi pestä likaiset kumisaappaansa, letkut ja muut isot varusteet, ja tarvittaessa he voivat desinfioida autonsa sekä sisältä että ulkoa.

– Se voi olla esimerkiksi tarpeen silloin, kun olemme käyneet tilalla, jossa on salmonellaa, Granbäck sanoo.

Kolmen vastaanottohuoneen takana on avoin tila, jota henkilöstö kutsuu ”sydämeksi”. Sinne eläinlääkärit voivat vetäytyä, ja kirjoittaa siellä potilaskertomuksia tai konsultoida toisiaan.

– Täällä voimme myös valvoa heräämöhäkkejä, joissa on nukutettuja eläimiä, Anni Malinen sanoo.

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

← Terveysvalvonnan, muun valvonnan ja hallinnon henkilöstö muuttavat Pietarsaaren Kaikutieltä Hallmanninkadulle Pännäisiin. Pyöreän keittiöpöydän ympärillä seisovat Elin Björk, Anton Pulkkis, Malin Öst, Mia Hautala, Anne Rönnskog, Annika Porthin-Anttila, Sofie Sundqvist, Maria Lassus-Jensen, Malena Flink, Marjatta Palmroth ja Jonathan Storskrubb.

Hälsoinspektören Anne Rönnskog uppskattar de stora tvättmaskinerna, men bedömer att hennes jobb i det stora hela inte ändrar så mycket.

– Jag måste kanske planera lite mera så att jag inte behöver köra så mycket fram och tillbaka, säger hon.

Hälsoinspektörerna är vana att jobba i en större arbetsgemenskap, men värdesätter att hela Kallankollegiet samlas på ett ställe.

– Vi känner ju inte veterinärerna som jobbar ute på fältet. Nu blir gemenskapen bättre med alla, säger hälsoinspektören Mia Hautala.

För Ida Vikars, som är ganska nyutexaminerad veterinär, är närheten till kollegor en trygghet.

– Det är så bra att ha kollegor nära som man kan fråga. Andra kommuner kan ta inspiration av det här. Det minskar också stressen att ha hjälp av djurskötare. När man jobbar som ensam kommunalveterinär måste man göra precis allt själv, säger Vikar. ■

FOTNOT: Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys finns på adressen Hallmansgatan 1, 68910 Bennäs.

1 Personalen inom hälsoinspektion och tillsyn samt administration flyttar från Jakobstad till Hallmansgatan i Bennäs. Runt köksbordet står Elin Björk, Anton Pulkkis, Malin Öst, Mia Hautala, Anne Rönnskog, Annika Porthin-Anttila, Sofie Sundqvist, Maria Lassus-Jensen, Malena Flink, Marjatta Palmroth och Jonathan Storskrubb.

⇒

Sydämen vieraissä on myös välinehuoltotila, jonne klinikka-avustajilla Lydia Nordlundilla ja Petrea "Pea" Rudnäsilä on usein asiaa.

– Luulen, että tulen liikkumaan enemmän työpäivän aikana, kun portaita on enemmän, Nordlund sanoo.

Hän ja Rudnäs avustavat eläinlääkäreitä ja kulkevat vastaanottohuoneiden, laboratoriohuoneen, leikkaussalin ja röntgenin välillä.

– Uusi yhteisö on vain positiivinen asia. Täällä voimme pallorella ideoita kollegoiden kanssa, Nordlund sanoo.

Kirurgisten toimenpiteiden osalta toiminta jatkuu entiseen tapaan. Vastaanotolla tehdään esim. kiireellisiä keisarinleikkauksia ja elektiviisiä toimenpiteitä, kuten kissojen sterilointeja.

– Toiminta ei muutu, mutta leikkaussalin ansiosta voimme erotella "puhtaat" ja "likaiset" tilat. Palveluiden laatu paranee, ympäristöterveydenhuollon päällikkö Annika Porthin-Anttila sanoo.

Talon toisessa kerroksessa on toimistohuoneita ja kokoushuone koko henkilöstölle. Aiemmin Pietarsaaren Kaikutieellä työskennelleille terveystarkastajille kokoushuone merkitsee

laadunparannusta. Entisellä työpaikalla henkilöstön oli pidettävä kokouksensa pienissä ja huonosti ääntä eristävissä toimistohuoneissa tai henkilöstön kahvihuoneessa, mikä ei ollut optimaalista.

– Uskon, että yhteistyö meidän valvovan viranomaisen ja toimijoiden välillä paranee, koska saamme kokoushuoneen, jossa voimme pitää kokouksia ja täydennyskoulutuksia, terveystarkastaja Jonathan Storskrubb sanoo.

Lisäksi talossa on tarkoituksenmukaiset tilat näytteenottoa ja laboratoriovälineitä varten sekä pyykinpesuhuone, jossa on kaksi isoa pesukonetta ja kuivausrumpua. Sekä eläinlääkäreiden että elintarvikevalvonnan työskentelevien on pestävä työvaatteensa tasaisin väliajoin. Myös henkilöstön uusi pukuhuone suihkuineen saa kiitosta.

– Nyt voi vaikka pyöräillä töihin, hygieenikkoeläinlääkäri Malena Flink sanoo.

Terveystarkastaja Anne Rönnskog arvostaa suuria pesukoneita, mutta hän arvioi, ettei hänen työnsä juurikaan muutu.

– Minun täytyy ehkä suunnitella hie-
man enemmän, ettei minun tarvitse ajaa niin paljon edestakaisin, hän sanoo.

Terveystarkastajat ovat tottuneet työskentelemään isommassa työyhteisössä, mutta arvostavat sitä, että koko Kallanin henkilöstö on samassa paikassa.

– Emme tunne eläinlääkäreitä, jotka työskentelevät kentällä. Yhteisöstä tulee nyt parempi, kun kaikki ovat mukana, terveystarkastaja Mia Hautala sanoo.

Melko vastikään valmistuneelle eläinlääkäri Ida Vikarsille kollegoiden läheisyys tuo turvaa.

– On hyvä, että lähellä on kollegoita, joilta voi kysyä. Muut kunnat voivat ottaa tästä mallia. Eläintenhoitajien apu vähentää myös stressiä. Yksinäisenä kunnaneläinlääkärinä kaikki täytyy tehdä itse, Vikars sanoo. ■

ALAVIITE: Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys sijaitsee osoitteessa Hallmanninkatu 1, 68910 Pännäinen.

Fåglarna ska lockas tillbaka till Sandsundsfjärden

Sandsundsfjärden är känd som en bra fågelsjö, men de senaste åren har fågelbeståndet försvagats avsevärt. Nu finns en plan för att återställa fjärden till ett lämpligt fågelvatten.

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Fredrik
Djupsjöbacka

SANDSUNDSFJÄRDEN ÄR ett Natura 2000-område som tidigare lockat stora mängder sjöfåglar. Näringsbelastningen från det stora avrinningsområdet har lett till att sjön vuxit igen, vilket har försämrat fåglarnas livsmiljöer. Bland annat skrattnåsen har försvunnit och andfåglarna har minskat kraftigt. I området finns dessutom stora mängder invasiva rovdjur som mink och mårhund,

vilka förstör både fågelbon och dödar ungarna.

NTM-centralen har valt ut fjärden som ett projekt inom livsmiljöprogrammet Helmi, vars syfte är att bevara biologisk mångfald och trygga viktiga ekosystem. Det har nu gjorts en istandsättningsplan för att förbättra fåglarnas livsmiljöer i Sandsundsfjärden.

För att vända utvecklingen före-

slås flera åtgärder. I sjöns södra del ska muddring skapa öppet vatten och nya boöar. Dessutom planeras häckningsflottar och bolådor för att ge änder och måsfåglar trygga platser att häcka och bo på. Aktiv jakt på mink och mårhund är viktig för att sjöfåglarnas häckning ska lyckas, och lokala jaktföreningar har ett fungerande nätverk runt Sandsundsfjärden för att minska hotet från de invasiva rovdjuret.

Muddringen kräver tillstånd från regionförvaltningsverket och markägarnas godkännande. För tillståndet bör sedimentet analyseras och förekomsten av känsliga djur- och växtarter ska utredas. Det finns redan gott om data om bl a åkergrodan och häckande fåglar. För att minimera skadan på den känsliga naturen bör muddringen ske höst- eller vintertid.

Ansökan om tillstånd för projektet lämnas preliminärt in under 2026. Den totala kostnaden beräknas till 235 000 euro. ■

← NTM-centralen klassar Sandsundsfjärden som ett av de mest prioriterade fågelvatten i Österbotten och det borde återställas.

← ELY-keskus luokittelee Sandsundsfjärdenin yhdeksi tärkeimmistä Pohjanmaan lintuvesistä, joka pitäisi kunnostaa.

Lintuja houkutellaan takaisin Sandsundsfjärdeniin

Sandsundsfjärden on tunnettu hyvänä lintujärvenä, mutta lintukanta on pienentynyt huomattavasti viime vuosina. Nyt on laadittu suunnitelma järven kunnostamiseksi linnuille sopivaksi.

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Fredrik
Djupsjöbacka

SANDSUNDSFJÄRDEN ON Natura 2000 alue, joka aiemmin houkutteli suuria määriä järvilintuja. Suuren valuma-alueen aiheuttama ravinnekuormitus on johtanut siihen, että järvi on kasvanut umpeen, mikä on heikentänyt lintujen elinympäristöä. Muun muassa naurulokki on hävinnyt kokonaan ja

sorsalinnut ovat vähentyneet merkittävästi. Alueella on lisäksi paljon haitallisia vieraspetoja, kuten minkkejä ja supikoiria, jotka tuhoavat sekä linnunpesiä että tappavat linnunpoikasia.

ELY-keskus on valinnut järven mukaan Helmi-elinympäristöohjelmaan, jonka tarkoituksena on säilyttää luonnon monimuotoisuutta ja turvata tärkeitä ekosysteemejä. Nyt on laadittu kunnostussuunnitelma Sandsundsfjärdenin lintujen elinympäristöjen parantamiseksi.

Kehityssuunnan kääntämiseksi ehdotetaan useita toimenpiteitä. Järven eteläosien ruoppaus luo avoimia vesialueita ja uusia pesimäsaaria. Lisäksi suunnitteilla on pesimälauttoja ja pesimälaatikoita, jotta sorsat ja lokit saavat turvallisaa paikkaa pesimiseen ja asumi-

seen. Minkkien ja supikoirien aktiivinen metsästys on tärkeää, jotta vesilintujen pesiminen onnistuu. Paikallisilla metsästyseuroilla on toimiva verkosto Sandsundsfjärdenin ympäristössä haitallisten vieraspetojen uhan vähentämiseksi.

Ruoppaus edellyttää aluehallinto- viraston lupaa ja maanomistajien hyväksyntää. Luvan saaminen edellyttää sedimentin analysointia ja herkkien eläin- ja kasvilajien esiintymisen selvittämistä. Sen sijaan mm. viitasammakosta ja pesivistä linnuista on jo paljon tietoa. Ruoppaus on tehtävä syksyllä tai talvella, jotta herkälle luonnolle ei aiheudu vahinkoa.

Hankkeen lupahakemus jätetään alustavasti vuoden 2026 aikana. Kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 235 000 euroa. ■

Pedersöre prövar barnets bästa i beslut

TEXT & FOTO
Malin Henricson

I arbetet som en barnvänlig kommun ska Pedersöre skapa rutiner och riktlinjer för barnkonsekvensanalyser i sitt beslutsfattande.

PEDERSÖRE FICK UNICEFS erkännande som barnvänlig kommun 2024, och förband sig då att fortsätta utveckla sin verksamhet i en barnvänlig riktning. Sedan dess har arbetsgruppen som koordinerar utvecklingsarbetet gjort upp en ny verksamhetsplan med sex målsättningar som på olika sätt främjar att barns och ungas rättigheter tryggas i den kommunala verksamheten.

Den målsättning som troligen kräver mest tid och eftertanke, är att skapa och sedan tillämpa riktlinjer för barnkonsekvensanalyser i kommunens beslutsfattande.

En barnkonsekvensanalys är en metod som hjälper beslutsfattare att bedöma hur ett kommande beslut eller en åtgärd påverkar barn och unga som individ eller grupp, direkt eller indirekt. Den bygger på FN:s konvention om barnets rättigheter, särskilt principen om att prioritera barnets bästa (artikel 3) samt barnets rätt att delta och påverka (artikel 12). Barnkonventionen räknar alla upp till 18 år som barn.

Det blir allt vanligare att kommuner och städer gör barnkonsekvensanalyser, vilket också är en strategisk målsättning i Finlands barnstrategi.

I Pedersöre kommer barnkonsekvensanalyserna att implementeras stegvis genom att vi lär oss identifiera när en bedömning av barnets bästa bör göras och sedan tillämpar kommunens anvisningar för att bedöma konsekvenserna. Att beakta barnets perspektiv är viktigt i kommunala uppdrag eftersom de flesta beslut som en kommun tar också påverkar barn.

Ett grupp från Pedersöre har be-

sökt Luleå kommun i Sverige för att få insyn i hur kommunen jobbar med barnrättsfrågor, inklusive barnkonsekvensanalyser. Enligt Yvonne Borgmästars, ledare för nybörjarundervisning och småbarnspedagogik i Pedersöre, pratar Luleå inte om "att höra" barn, utan om att ha en dialog eller ett samtal med dem. Begreppet "hörande" innebär i sista hand att man sänder ut en fråga till en utvald barngrupp, utan att egentligen beakta svaren när man fattar beslut.

– Man ska inte fråga barn vad de tycker bara för hörandets skull och checka av det på listan, utan ha en dialog så de unga verkligen känner att de vuxna hör på dem och att det

Sex mål för barnvänliga Pedersöre

1. Barnkonsekvensanalyser implementeras systematiskt i kommunen.
2. Vi förebygger mobbning och främjar trivsel och gemenskap bland barn och unga.
3. Kommunens ungdomsarbetare blir en integrerad del av skolvardagen i Sursik skola och är närvarande i skolan varje skoldag.
4. Vi utvecklar utbudet av samlingsplatser och fritidsaktiviteter för barn och unga och främjar rörelse i vardagen.
5. Vi utvecklar bibliotekstjänsterna för barn med specialbehov.
6. Vi gör kultur och konst mera tillgängliga för kommunens barn och unga.

kommer en förändring, säger Borgmästars.

I Luleå jobbar man också med att jämföra nuläge versus önskat läge, och ställa frågor som "vad är det värsta som kan hända" och "vad är det bästa som kan hända" i olika lösningsmodeller.

– Det borde också vi fundera på. Vad är önskat läge för oss, säger Borgmästars.

En lärdom från Luleå är planera in barnkonsekvensanalyser i ett tidigt skede i beslutsprocessen, så det finns tid utreda olika alternativ och även ta in forskning i barnkonsekvensbedömningarna.

– Grunden är att en barnkonsekvensanalys ska ge ett tillräckligt brett underlag för beslut, säger Borgmästars.

Sedan ska man ha i åtanke att Luleå (80 000 invånare) har större resurser och personal än Pedersöre. Luleå har en skild barnrättsgrupp som stöder kommunens övergripande arbete med barnrättsperspektivet. Den kopplas in när det kommer upp ett ärende där barnets bästa borde bedömas. Vanligen handlar det om större ärenden, som att bygga en resursskola eller göra en utvecklingsplan för ett visst område (t ex Porsön).

– Vi måste hitta ett enklare sätt för våra analyser, säger Borgmästars. ■

↑ Ett viktigt element i barnkonsekvensanalyserna är att höra berörda barn. I höst har barnparlamentet fått uttrycka sin åsikt om skolgårdarnas lekområden.

↑ Lapsivaikutusten arvioinnissa on tärkeää kuunnella asianomaisia lapsia. Syksyllä kunnan lapsiparlamentti on saanut ilmaista mielipiteensä koulupihojen leikkialueista.

Pedersöre arvioi päätöksenteossa lapsen etua

Lapsiystävällisenä kuntana Pedersören tulee luoda käytännöt ja ohjeet lapsivaikutusten arviointiin päätöksenteossa.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

PEDERSÖRE SAI UNICEFIN Lapsiystävällinen kunta tunnustuksen vuonna 2024 ja sitoutui silloin jatkamaan toimintansa kehittämistä lapsiystävälliseen suuntaan. Tämän jälkeen kehitystyötä koordinoiva työryhmä on laatinut uuden toimintasuunnitelman, jonka kuusi tavoitetta edistävät eri tavoilla lasten ja nuorten oikeuksien turvaamista kunnan toiminnassa.

Luultavasti eniten aikaa ja harkintaa vaativa tavoite on luoda sovellettavat ohjeet lapsivaikutusten arviointiin kunnan päätöksenteossa.

Lapsivaikutusten arviointi on menetelmä, joka auttaa päättäjiä arvioimaan, miten tuleva päätös tai toimenpide vaikuttaa lapsiin ja nuoriin yksilöinä tai ryhmänä, suoraan tai välillisesti. Se perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja erityisesti periaatteelle priorisoida lapsen etua (artikla 3) ja lapsen oikeutta osallistua ja vaikuttaa (ar-

tikla 12). Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan jokainen alle 18-vuotias on lapsi.

Kunnat ja kaupungit tekevät yhä useammin lapsivaikutusten arviointeja, mikä on myös yksi Suomen lapsistrategian tavoitteista.

Pedersöressä lapsivaikutusten arvioinnit otetaan käyttöön vaiheittain opettelemalla tunnistamaan, milloin lapsen edun arviointi tulee tehdä, jonka jälkeen sovelletaan kunnan lapsivaikutusten arviointiohjeita. Lapsen näkökulma on tärkeää ottaa huomioon kunnan tehtävissä, koska suurin osa kuntien päätöksistä vaikuttaa myös lapsiin.

Pedersörestä kävi ryhmä vierailemassa Luulajassa Ruotsissa tutustumassa siihen, miten kunta työskentelee lapsen oikeuksien parissa, mukaan lukien lapsivaikutusten arvioinnit. Pedersören alkuopetuksen ja varhaiskasvatuksen ohjaajan Yvonne Borgmästarin mukaan Luulajassa ei puhuta lasten "kuulemisesta" vaan vuoropuhelusta tai keskustelusta lasten kanssa. Käsite "kuuleminen" tarkoittaa pahimmassa tapauksessa, että valitulle lapsiryhmälle lähetetään kysymys ilman, että vastaus otetaan huomioon päätöksenteossa.

— Lapsilta ei pidä kysyä mielipidettä vain kysymisen vuoksi vaan keskustella heidän kanssaan, jotta nuoret todella kokevat, että aikuiset kuuntelevat heitä ja että muutosta tapahtuu, Borgmästars sanoo.

Lapsiystävällisen Pedersören kuusi tavoitetta

1. Lapsivaikutusten arvioinnit otetaan järjestelmällisesti käyttöön kunnassa.
2. Ehkäisemme kiusaamista ja edistämme lasten ja nuorten viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä.
3. Kunnan nuorisotyöntekijä on osana kouluarkea Sursik skolassa ja läsnä koululla joka koulupäivä.
4. Kehitämme kokoontumispaikkojen ja vapaa-ajan harrastusten tarjontaa lapsille ja nuorille sekä edistämme arkiliikuntaa.
5. Kehitämme kirjastopalveluja erityistarpeisille lapsille.
6. Teemme kulttuurista ja taiteesta saavutettavampaa kunnan lapsille ja nuorille.

Luulajassa vertaillaan myös nykytilannetta ja toivottua tilannetta ja esitetään kysymyksiä, kuten "mikä on pahinta, mitä voi tapahtua" ja "mikä on parasta, mitä voi tapahtua" eri ratkaisumalleissa.

— Sitä meidänkin pitäisi miettiä. Mikä on meidän toivetilanteemme, Borgmästars sanoo.

Yksi Luulajasta saatu oppi on sisällyttää lapsivaikutusten arvioinnit päätöksentekoprosessin alkuvaiheeseen, jotta on aikaa selvittää eri vaihtoehtoja ja myös sisällyttää tutkimusta lapsivaikutusten arviointiin.

— Peruste on se, että lapsivaikutusten arvioinnin tulee antaa riittävän kattava pohja päätökselle, Borgmästars sanoo.

Lisäksi on muistettava, että Luulajan kunnalla (80 000 asukasta) on enemmän resursseja ja henkilöstöä kuin Pedersören kunnalla. Luulajan kunnalla on erillinen lapsen oikeuksiin keskittynyt ryhmä, joka tukee kunnan kokonaisvaltaista työtä lapsen oikeuksien näkökulmasta. Ryhmä on mukana, kun käsitteeseen tulee asia, jossa on arvioitava lapsen etua. Kyse on yleensä isommista asioista, kuten resurssikoulun rakentamisesta tai tietyn alueen (esim. Porsön) kehittämissuunnitelman laatimisesta.

— Meidän on löydettävä yksinkertaisempi tapa tehdä arviointeja, Borgmästars sanoo. ■

Rapporterat föräldravåld minskar – arbetet fortsätter

Andelen Pedersörebarn som upplevt fysiskt våld från en förälder eller annan vuxen vårdare har halverats på två år, visar höstens resultat i den nationella enkäten Hälsa i skolan 2025. Men utgångspunkten är och förblir nolltolerans mot våld.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

LARMKLOCKORNA RINGDE när resultaten från Hälsa i skolan-enkäten redovisades hösten 2023. En tredjedel av pojkarna i årskurs 4–5 i Pedersöre (32,4 procent) uppgav att de utsatts för våld i hemmet. Med flickorna inräknat var andelen barn som utsatts för våld i hemmet 23 procent. Också i årskurs 8–9 var fler barn än förr drabbade (totalt 14 procent) och speciellt flickorna (20 procent).

I årets enkät har siffrorna gått ner till totalt 11 procent i båda kategorierna.

– Men det är ännu en hög siffra. Vi kan inte klappa oss på bröstet, säger kultur- och välfärdschefen Ulrika Stenmark, som ansvarar för kommunens arbete att främja Pedersörebornas hälsa och välfärd.

Efter våldsstatistiken 2023 reagerade både kommunens tjänstemän och politiker och ämnet lyftes bland annat i en aftonskola för kommunfullmäktige, under rubriken Alla har rätt till en barndom fri från våld. Där deltog Pedersöres tjänstemän och förtroendevalda samt representanter för Österbottens välfärdsområde, Pedersöre församling och föreningen Frida – fri från våld.

Stenmark konstaterar att två år är en ganska kort tid för att utvärdera situationen, men rent generellt tror hon att uppmärksamheten kring statistiken har haft effekt.

– Jag tror inte att man får till stånd några enorma förbättringar på ett år, men något har hänt i och med att siffrorna har gått ner. Det kan ha genererat en diskussion i hemmen. Nå-

← De lektioner som välfärdsområdets skolkuratorer och skolhälsovårdare håller i åk 4 och 7 strävar efter att lära barn vilka typer av våld det finns, och var gränserna går.

← Hyvinvointialueen koulukuraattoreiden ja kouluterveydenhoitajien 4. ja 7. luokalla pidettävien tunteiden tarkoituksena on kertoa lapsille väkivallan eri muodoista ja siitä, missä raja menee.

gon kan ha fått en tankeställare och börjat reflektera över sitt beteende, säger Stenmark.

Det går också att spekulera i om coronapandemin, och den ökade stress den innebär i samhället, spelade roll.

– Restriktionerna kan ha orsakat extra belastningar i nära relationer det aktuella året, säger Stenmark.

Hon tycker det finns all orsak att stöda föräldrar och ge dem redskap att hantera konflikter utan att gå över gränsen. Där behövs ett gränsöverskridande samarbete mellan flera olika aktörer.

– Det är viktigt att lyfta fram att det finns hjälp att få om man som förälder har en tuff situation och inte orkar, säger Stenmark.

Österbottens välfärdsområde upprätthåller ett skilt telefonnummer (se faktaruta) som man kan ringa ifall man behöver hjälp med svårigheter eller bekymmer i sin vardag. Telefonnumret är i synnerhet avsedd för barnfamiljer och personer i arbetsför ålder. Samtalen besvaras av socialhandledare som lotsar upp ringaren till rätt service.

Inom tredje sektor kan man vända sig till föreningen Frida i Jakobstad, som erbjuder stöd och hjälp vid närstående våld eller sexuella övergrepp. Det finns stödformer för både våldsoffer och våldsutövare. Enligt verksamhetsledaren Sara Mikander ökade antalet kontakter till föreningen rejält i början av coronatiden och siffrorna har hållits på samma höga nivå efteråt. Frida ordnar både individuella stödsamtal och samtalsgrupper för barn och vuxna. Josef Westerlund håller i stödsamtalen med våldsutövarna och han använder bl a ett material som på finska heter Turvallisille raiteille (På rätt spår).

– Det är ett program för att bryta våld i nära relationer. Det ger mallar för hur man går till väga för att hitta nya handlingssätt, säger Mikander.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

Lapsiin kohdistuva väkivalta vähentynyt – työ jatkuu

Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn syksyn 2025 tulosten mukaan vanhemman tai muun huoltapitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa kokeneiden pedersöreläislasten osuus on puolittunut kahdessa vuodessa. Lähtökohtana on kuitenkin nollatoleranssi väkivallalle.

TEKSTI & KUVA

Malin Henricson

↓ Pedersöres kulttuuri- och välfärdschef Ulrika Stenmark tycker det finns all orsak att stöda föräldrar och ge dem redskap att hantera konflikter utan att gå över gränsen.

↓ Pedersören kulttuuri- ja hyvinvointipäällikkö Ulrika Stenmarkin mielestä on syytä tukea vanhempia ja antaa heille työkaluja konfliktien ratkaisemiseen ilman, että rajoja ylitetään.

HÄLYTYSKELLOT SOIVAT, kun kouluterveyskyselyn syksyn 2023 tulokset julkaistiin. Kolmasosa 4. ja 5. luokan pojista Pedersöressä (32,4 %) ilmoitti kokeneensa väkivaltaa kotona. Tytöt mukaan lukien kotiväkivallan kohteeksi joutuneiden lasten osuus oli 23 prosenttia. Myös 8. ja 9. luokilla aiempaa useampi lapsi (yhteensä 14 %) ja erityisesti tytöt (20 %) olivat kokeneet väkivaltaa.

Tämän vuoden kyselyssä luvut ovat yhteensä 11 prosenttia molemmissa kategorioissa.

– Luku on edelleen korkea. Emme voi olla tyytyväisiä, sanoo kulttuuri- ja hyvinvointipäällikkö Ulrika Stenmark, joka vastaa kunnassa pedersöreläisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöstä.

Vuoden 2023 väkivaltatilaston jälkeen kunnan viranhaltijat ja poliitikot reagoivat ja aihe nostettiin esiin muun muassa kunnanvaltuuston iltakoulussa otsikolla Kaikilla on oikeus väkivallattomaan lapsuuteen. Siihen osallistui Pedersören viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä sekä Pohjanmaan hyvinvointialueen, Pedersören seurakunnan sekä Frida – Väkivallasta vapaaksi yhdistyksen edustajia.

Stenmark toteaa, että kaksi vuotta on melko lyhyt aika arvioida tilannetta, mutta yleisesti ottaen hän uskoo, että tilaston saamalla huomiolla on ollut vaikutusta.

– En usko, että vuodessa saadaan aikaan merkittäviä parannuksia, mutta jotain on tapahtunut, koska lukemat ovat pienentyneet. Kotona on voinut syntyä keskustelua. Joku on voinut saada pohdittavaa ja alkanut reflektoida käyttöstään, Stenmark sanoo.

Voidaan myös spekuloida, vaikutiko asiaan koronapandemia ja sen aiheuttama lisääntynyt stressi yhteiskunnassa.

– Rajoitukset ovat voineet aiheuttaa lisäkuormitusta lähisuhteissa, Stenmark sanoo.

Hänen mielestään on syytä tukea vanhempia ja antaa heille työkaluja konfliktien ratkaisemiseen ilman, että rajoja ylitetään. Tarvitaan monialaista yhteistyötä useilta eri toimijoilta.

– On tärkeää tuoda esiin, että apua on tarjolla vanhemmille, joilla on vaikea tilanne ja jotka eivät jaksakaan, Stenmark sanoo.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on erillinen puhelinnumero (katso tieto-

laatikko), johon voi soittaa, jos tarvitsee apua arjen vaikeuksissa tai huolissa. Puhelinnumero on tarkoitettu erityisesti lapsiperheille ja työikäisille. Puheluun vastaa sosiaaliohjaaja, joka ohjaa soittajan oikean palvelun piiriin.

Kolmannen sektorin toimijoista voi kääntyä pietarsaarelaisen Frida-yhdistyksen puoleen, joka tarjoaa tukea ja apua lähisuhdeväkivallan tai seksuaalisen hyväksikäytön uhreille. Tukea on tarjolla niin väkivallan uhreille kuin tekijöillekin. Toiminnanohjaaja Sara Mikanderin mukaan yhteydenotot yhdistykseen lisääntyivät runsaasti korona-ajan alussa, ja luvut ovat pysyneet yhtä korkeina sen jälkeenkin. Frida järjestää sekä yksilöllisiä tukikeskusteluja että keskusteluryhmiä lapsille ja aikuisille. Josef Westerlund pitää tukikeskusteluja väkivallan tekijöille, ja hän käyttää mm. Turvallisille raiteille nimistä aineistoa.

Se on lähisuhdeväkivallan katkaisuhjelma. Se tarjoaa malleja, joiden avulla voi löytää uusia toimintatapoja, Mikander sanoo.

Sekä hän että Stenmark huomauttavat, että lapsuudessa väkivaltaa kokenut on alttiimpi käyttämään väkivaltaa aikuisena.

– Kun sitten perustaa oman perheen, käyttäytymismallit siirtyvät sinne, Mikander sanoo.

Siksi on tärkeää katkaista väkivallan kierre ja löytää muita toimintatapoja konfliktitilanteisiin. Halu toimia ennaltaehkäisevästi riittää syyksi ottaa yhteyttä Fridaan.

Pedersören kouluissa ennaltaehkäisevä työ keskittyy pitkälti opiskelu- ja huollon vuosikellon toteuttamiseen. Sen yleisenä tavoitteena on rakentaa opettajien ja oppilaiden välisiä suhteita ja pohtia, mitä ennaltaehkäiseviä toimia koulussa voidaan toteuttaa opettajien, hyvinvointialueen tai kolmannen sektorin toimesta. Luokissa käydään myös arvopohjakeskusteluja ja lapsia autetaan sanoittamaan vointiaan.

JATKUU SEURAAVALLA AUKAAMALLA ➡

Här finns stöd att få

- FRIDA, FRI FRÅN VÅLD: <https://www.frida.help/>. Telefon 050-596 0980, måndag–fredag, kl. 8–16.
- ÖSTERBOTTENS VÄLFÄRDSOMRÅDE, Socialvårdens servicehandledning, tel. 06 218 9400, måndag–torsdag kl. 8–15 och fredag kl. 8–14.
- SOCIAL- OCH KRISJOURN i Österbottens välfärdsområde: 06-218 9555 (öppet 24/7 h).
- UNGDOMSSTATIONEN FIILIS i Jakobstad, öppet vardagar kl. 9–16 och enligt överenskommelse. Tfn 040 8051216 / 040 1594260.
- ÄRLIGT TALAT, stödchatt på svenska, <https://arligtlatat.fi/>.
- MIELIS KRISTELEFON, svensk linje, 09-2525 0116, finsk-språkig linje tel. 09-2525 0111, www.mieli.fi.
- MANNERHEIMS BARNSKYDDSFÖRBUND, barn- och ungdomstelefonen, tel. 0800-96116 (svenska) 0800-116 111 (finska), <https://www.nuortennetti.fi>.
- BROTTSOFFERJOURN, tfn 116 006. Betjänar på svenska mån–fre kl. 12–14, på finska mån–tors kl. 9–18 och fre pe 9–16.

→

Både hon och Stenmark påpekar att den som blir upplevt våld i barndomen är mer benägen att själv bli våldsam som vuxen.

– När man sedan bildar familj tar man med sig de här mallarna, säger Mikander.

Därför är det viktigt att bryta våldsspiralen och hitta andra handlingssätt i konflikter. Det räcker med att viljan att agera förebyggande för att kontakta Frida.

När det gäller det förebyggande arbetet i Pedersöres skolor handlar mycket om att implementera elevhälsans årshjul, med det övergripande syftet är att bygga relationer mellan lärare och elev och fundera på vilka förebyggande insatser som kan göras i skolan – av lärare, välfärdsområdet eller tredje sektorn. Man håller också värdegrundsdiskussioner i klasserna, och hjälper barn att sätta ord på hur de mår.

→ Fridas verksamhetsledare Sara Mikander håller bland annat individuella stödsamtal för våldsutsatta och stödjande krissamtal med barn som upplevt närståendevåld.

→ Fridan toiminnanohjaaja Sara Mikander pitää muun muassa yksilöllisiä tukikeskusteluja väkivallan uhreille ja tukikeskusteluja lähisuhdeväkivaltaa kokeneille lapsille.

Modersmålslektorn Ann-Christine Enqvist i Sursik skola tror att debatten om våldet har gjort lärarna mer uppmärksamma på problematiken.

– Jag tror att lärarna mer än förr vågar ta tag i de svårare diskussionerna och ställa de obekväma frågorna. Samarbetet med socialen har varit en viktig del i detta, att det går att ringa och konsultera i olika frågor. Här på Sursik har ankarteams polis och socialarbetare varit jätteviktiga aktörer, säger hon.

Dessutom håller skolkuratorer och skolhälsovårdare lektioner om våld för elever i årskurs 4 och 7. Sådana lektioner har också hållits i Pedersöres skolor i olika omfattning, främst under ledning av en skolkurator. Enligt Anna Sjölund, serviceenhetschef inom Österbottens välfärdsområde, lär barnen sig att identifiera olika typer av våld och var gränsen går.

– Det är också viktigt att de vet vart de kan vända sig för att få hjälp, säger Sjölund.

Vårdnadshavare får information om lektionerna på förhand via Wilma, men de får inte veta exakt tidpunkt.

– Tanken är att just de barn som behöver få info, inte ska hållas hemma de dagar som lektionen hålls, säger Sjölund.

Österbottens välfärdsområde planerar hålla ett heldagsseminarium om våld i nära relationer i februari 2026, med fokus på hur professionella ingriper vid misstanke om våld. Målgruppen är yrkesgrupper som jobbar nära människor, inklusive lärare inom småbarnspedagogik och skolor. Förmiddagen är vikt åt en genomgång av vad våld är, hur det kan ta sig i uttryck, statistik och professionellas ork. Under eftermiddagen kan man välja föreläsning beroende på om man vill fördjupa sig mer på barn och unga eller personer i arbetsför ålder.

I faktarutan intill listar vi en del stödfunktioner som man lokalt och nationellt kan vända sig för att få hjälp och stöd. ■

Sursik skolan äidinkielenopettaja Ann-Christine Enqvist uskoo, että väkivallasta puhuminen on saanut opettajat kiinnittämään enemmän huomiota ongelmaan.

– Uskon, että opettajat uskaltavat nykyään aiempaa enemmän tarttua vaikeisiin aiheisiin ja esittää epämurkavia kysymyksiä. Yhteistyö sosiaalihuollon kanssa on ollut tärkeä osa tätä, että heille on voinut soittaa ja heitä on voinut konsultoida eri asioissa. Sursikilla ankkuriintiimin poliisi ja sosiaalityöntekijä ovat olleet erittäin tärkeitä toimijoita, hän sanoo.

Lisäksi koulukuraattorit ja kouluterveydenhoitajat pitävät oppitunteja väkivallasta 4. ja 7. luokan oppilaille. Tällaisia tunteja on pidetty myös Pedersören kouluissa eri laajuisina, lähinnä koulukuraattorin toimesta. Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluysikön päällikkö Anna Sjölundin mukaan lapset oppivat tunnistamaan erilaisia väkivallan muotoja ja sen, missä raja menee.

– Heidän on myös tärkeää tietää, mistä he voivat saada apua, Sjölund sanoo.

Huoltajat saavat tietoa tunteista etukäteen Wilman kautta, mutta he eivät saa tietää tarkkaa ajankohtaa.

– Tarkoituksena on, että tietoa tarvitsevia lapsia ei pidettäisi kotona niinä päivinä, jolloin tunteja pidetään, Sjölund sanoo.

Tietolaatikossa on paikallisia ja valtakunnallisia tukipalveluita, joiden puoleen voi kääntyä avun tai tuen saamiseksi. ■

Tukipalvelut:

- FRIDA, VÄKIVALLASTA VAPAAKSI: <https://www.frida.help/>. Puhelin 050-596 0980, maanantai-perjantai klo 8–16.
- POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE, Sosiaalihuollon palveluohjaus, puh. 06 218 9400, maanantai-torstai klo 8–15 ja perjantai klo 8–14.
- POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN sosiaali- ja kriisipäivystys: 06-218 9555 (avoinna 24/7 h).
- NUORISOASEMA FIILIS Pietarsaareissa, avoinna arkisin klo 9–16 ja sopimuksen mukaan. Puh 040 8051216 / 040 1594260.
- ÄRLIGT TALAT, tukichatti ruotsiksi, <https://arligtalat.fi/>.
- MIELIN KRIISIPUHELIN, suomenkielinen linja puh. 09-2525 0111, ruotsinkielinen linja 09-2525 0116, www.mieli.fi.
- MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO, lasten ja nuorten puhelin, puh. 0800-116 111 (suomi) ja 0800-96116 (ruotsi), <https://www.nuortennetti.fi>.
- RIKOSUHRIPÄIVYSTYS, puh. 116 006. Suomeksi ma-to klo 9–18 ja pe 9–16, ruotsiksi ma-pe klo 12–14.

Gratis simhallsbesök för +75-åringar

Alla Pedersörebor som är 75 år eller äldre kan simma gratis i Jakobstad simhall på vardagar nästa år, med start fredag 2.1.2026.

Förmånen gäller vardagar om man anländer till simhallen mellan klockan 11 och 14. Observera att det kan pågå övrig verksamhet i simhallen samtidigt, som t ex simundervisning för skolor.

Ett besök berättigar till två timmars simtid.

Initiativet kommer från Pedersöre kommuns äldreråd, som understryker att gratis simhallsbesök är en satsning på de äldres välbefinnande och hälsa.

Simhallens personal ger anvisningar om det fungerar i praktiken, så vänd dig till dem när du kommer dit. Ta med dig id första gången!

Det går också att kontakta kommunens förvaltningschef Carina Wärn på telefonnummer (06) 785 0103.

Vi önskar er trevliga simstunder! ■

† Förmånen gäller vardagar om man anländer till simhallen mellan klockan 11 och 14. FOTO: Staden Jakobstad

† Etu on voimassa arkisin, jos saavutaan uimahallille klo 11 ja 14 välillä. KUVA: Pietarsaaren kaupunki

Ilmaiset uimahallikäynnit 75 vuotta täyttäneille

Kaikki 75 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat pedersöreläiset uivat ilmaiseksi Pietarsaaren uimahallissa arkipäivisin perjantaista 2.1.2026 alkaen.

Etu on voimassa arkisin, jos saavutaan uimahallille klo 11 ja 14 välillä. Huomaa, että uimahallissa voi samaan aikaan olla muuta toimintaa, kuten koulujen uimaopetusta.

Yksi käynti oikeuttaa kahden tunnin uintiaikaan.

Uimahallin henkilökunta antaa ohjeita käytännön järjestelyistä, joten käänny heidän puoleensa saapuessasi paikalle. Muista ottaa mukaan henkilötodistuksesi!

Voit myös ottaa yhteyttä kunnan hallintopäällikköön Carina Wärniin puhelimitse numeroon 06-785 0103.

Toivotamme teille mukavia uintihetkiä! ■

Unga påverkar skolvardagen i elevriksdagen

TEXT & FOTO

Malin Henricson

Elevriksdagen i Sursik skola är med och påverkar hur kommunen går till väga för att utveckla rastaktiviteterna i skolan.

I VINTRAS GJORDE Sursik skolas hem- och skolaförening påstötat om att kommunen borde göra något åt skolgården – det finns för lite för eleverna att göra där.

På kommunfullmäktiges första möte i juni tog också Markus Sandbacka (SFP) initiativ till att kommunens tjänstemän utreder hur man kan bygga om skolgården så att den ger eleverna bättre förutsättningar att vara fysiskt aktiva. Motionen fick ett brett understöd från alla tre partier.

Utredningsarbetet hamnade i höst på utbildningsdirektören Rolf Sundqvists och planerings- och byggherreingenjören Johannes Kackurs bord. De bestämde sig för att vända sig till målgruppen – det vill säga eleverna i Sursik skola, innan planeringen tog fart.

Duon var på plats när Sursik skolas elevriksdag samlades till möte i oktober. Elevriksdagen är skolans delaktighetsorgan, vars syfte är att göra elevernas röster hörda och ge ungdomarna möjlighet att påverka saker i skolvardagen. Varje klass har två representanter.

Sundqvist betonar för elevriksdagen att det är viktigt att saker görs rätt från början, om och när skolgården byggs om.

– Det här kommer att kosta och jag vill inte vara med om att ni senare säger: Det här blev inte bra. Så vi vill höra vad ni tycker, säger Sundqvist.

En allaktivitetsplan för olika bollsporter är en möjlig lösning. Tjänstemännen vill höra synpunkter om det är en bra idé, och var en sådan

kan placeras – passar den på innergården, på personalparkeringen eller på det trädbevuxna område mellan skolan och ishallen?

– Vad kan man göra på skoltomten? Vi är öppna för alla förslag, säger Sundqvist.

Sursik skolas elevriksdag

- Första elevriksdagen i Sursik hölls hösten 2024.
- Syftet är att Sursiks elever ska få sina röster hörda och kunna påverka sin skolvardag
- Alla klasser har två representanter som fungerar som en länk mellan elevkårsstyrelsen och skolans alla elever.
- Omröstning sker med handuppräkning.
- Alla medlemmar får delta, fråga eller berätta saker. Den som vill säga något, räcker upp handen och väntar på att ordförande fördelar ordet.
- Behandlar aktuella frågor som rör trivsel, aktiviteter och undervisningen i Sursik skola.
- Elevkårsstyrelsens ordförande fungerar som ordförande också i elevriksdagen.
- Initiativet till elevriksdagen kommer från elevkårsstyrelsens handledare, läraren Tanja Granlund.

Idén om en allaktivitetsplan får genast understöd i auditoriet, och både innergården och lärarnas parkering är tänkbara alternativ. När det gäller innergården måste man ta hänsyn till att det ska finnas en räddningsväg till skolan, påpekar Sundqvist. En pojke säger sedan att det lätt blir tjafs om vem som får använda en allaktivitetsplan, för sådana erfarenheter har han från lågstadiet.

– Det är en bra poäng. Jag tror att vi inte ska bygga bara en plan, utan det behövs en helhetslösning med flera olika aktiviteter som sprids ut på ett större område, säger Sundqvist.

Elevriksdagen och tjänstemännen enas om att kommunen gör en enkät om önskade rastaktiviteter, och ger alla skolans över 500 elever möjlighet att säga sin åsikt.

– Vi föreslår några frågor till enkäten, sedan får elevkårsstyrelsen säga om de är bra, säger Sundqvist.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

↑ Elevriksdagens medlemmar fick höra utbildningsdirektören Rolf Sundqvist berätta hurudana synpunkter kommunen vill få från ungdomarna. I bakgrunden planerings- och byggherreingenjören Johannes Kackur.

Nuoret vaikuttavat kouluarkeen oppilasparlamentissa

Sursik skolan oppilasparlamentti on mukana vaikuttamassa siihen, miten kunta kehittää välituntiaktiviteetteja.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

VIIME TALVENA Sursik skolan koti- ja kouluyhdistys teki aloitteita siitä, että kunnan pitäisi tehdä jotain koulun pihalle, sillä siellä on liian vähän tekemistä oppilaille.

Kunnanvaltuuston ensimmäisessä kokouksessa kesäkuussa Markus Sandbacka (RKP) teki myös aloitteen, että kunnan viranhaltijat selvittäisivät, miten koulun pihaa voidaan uudistaa niin, että se parantaa oppilaiden liikuntamahdollisuuksia. Aloite

sai laajaa kannatusta kaikilta kolmelta puolueelta.

Selvitystyö päättyi syksyllä opetusjohtaja Rolf Sundqvistilla ja suunnittelu- ja rakennuttajainsinööri Johannes Kackurin pöydälle. He päättivät kääntyä kohde-ryhmän eli Sursikin oppilaiden puoleen ennen suunnittelun aloittamista.

Kaksikko oli paikalla, kun Sursikin oppilasparlamentti kokousti lokakuussa. Oppilasparlamentti on koulun vaikuttamistoimielin, jonka tarkoituksena on saada oppilaiden ääni kuuluviin ja antaa nuorille mahdollisuus vaikuttaa kouluarjen asioihin. Jokaisella luokalla on kaksi edustajaa.

Sundqvist painottaa oppilasparlamentille, että asiat on tärkeä tehdä alusta asti oikein, jos ja kun koulun piha uudistetaan.

– Tämä tulee maksamaan, enkä halua, että sanotte myöhemmin: ”Tästä ei tullut hyvä.” Joten haluamme kuulla mielipiteenne, Sundqvist sanoo.

Eri pallopeleille sopiva monitoimi-

¹ Oppilasparlamentin jäsenet saivat kuulla opetusjohtaja Rolf Sundqvistilta, mitä kunta haluaa kuulla nuorilta. Takana suunnittelu- ja rakennuttajainsinööri Johannes Kackur.

kenttä on yksi vaihtoehto. Viranhaltijat haluavat kuulla mielipiteitä siitä, onko se hyvä idea ja minne se voitaisiin sijoittaa: sisäpihalle, henkilöstön parkkipaikalle vai metsäiselle alueelle koulun ja jäähallin väliin?

– Mitä koulun tontilla voi tehdä? Olemme avoimia kaikille ehdotuksille, Sundqvist sanoo.

Monitoimikenttäideaa saa heti kannatusta auditoriossa, ja sisäpiha ja opettajien parkkipaikka ovat molemmat mahdollisia vaihtoehtoja. Sisäpihan osalta on otettava huomioon, että koululla on oltava pelastustie, Sundqvist huomauttaa. Yksi poika sanoo, että monitoimikentän käytöstä syntyy helposti kiistaa, sillä hänellä on tällaisia kokemuksia alakoulusta.

JATKUU SEURAVALLA SIVULLA ➡

→

Tidtabellen är snäv för kommunen vill komma vidare med utredningen. Eftersom kommunfullmäktige godkände ett anslag på 150 000 euro för rastområdet i budgeten 2026, ser det ut som att projektet kan förverkligas redan nästa år. Efter elevriksdagen får vi en pratstund med Sursiks elevkårsstyrelse, som har 15 medlemmar. De tycker det är bra att skolan ger representanter från alla klasser möjlighet att påverka via elevriksdagen.

– Det är lättare att söka upp någon som är med, om man inte vet vem som sitter i elevkårsstyrelsen, säger Elin Söderman.

Sursikdisco, bristen på sittplatser och utbudet i elevcaféet är exempel på ärenden som elevriksdagen haft åsikter om. När det gäller en eventuell allaktivitetsplan har elevkårsstyrelsen en klar åsikt: Planen borde bli klar så fort som möjligt.

– Annars hinner de som svarat på enkäten gå ut skolan och det har kommit nya elever, säger Jenny Ek. ■

↓ Elevkårsstyrelsen i Sursik skola förbereder och verkställer de beslut som elevriksdagen behandlar.

↓ Sursik skolan oppilaskunnan hallitus valmistelee ja toteuttaa oppilasparlamentin käsittelemät päätökset.

Sursik skolan oppilasparlamentti

- Ensimmäinen oppilasparlamentti pidettiin Sursikilla syksyllä 2024.
- Tarkoituksena on, että Sursikin oppilaat saavat äänensä kuuluviin ja voivat vaikuttaa kouluarkeen.
- Kaikilla luokilla on kaksi edustajaa, jotka toimivat linkkinä oppilaskunnan hallituksen ja koulun kaikkien oppilaiden välillä.
- Äänestys tapahtuu kättä nostamalla.
- Kaikki jäsenet saavat osallistua, kysyä tai kertoa asioita. Jos jäsen haluaa sanoa jotain, hän nostaa kätensä ja odottaa, että puheenjohtaja antaa puheenvuoron.
- Parlamentti käsittelee ajankohittaisia asioita, jotka koskevat viihtyvyyttä, aktiviteetteja ja opetusta Sursik skolassa.
- Oppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja toimii myös oppilasparlamentin puheenjohtajana.
- Aloite oppilasparlamenttiin tuli oppilaskunnan hallituksen ohjaajalta, opettaja Tanja Granlundilta.

⇒

– Se on hyvä huomio. En usko, että rakennamme pelkästään yhtä kenttää, vaan tarvitaan kokonaisratkaisu, johon kuuluu useita eri aktiviteetteja ympäri isoa aluetta, Sundqvist sanoo.

Oppilasparlamentti ja viranhaltijat ovat yhtä mieltä siitä, että kunnan tulee tehdä kysely välituntiaktiviteeteista ja antaa koulun kaikille yli 500 oppilaalle mahdollisuus kertoa mielipiteensä.

– Ehdotamme muutamia kysymyksiä kyselyyn, jonka jälkeen oppilaskunnan hallitus saa sanoa, ovatko ne hyviä, Sundqvist sanoo.

Aikataulu on tiukka, sillä kunta haluaa edetä selvityksen kanssa. Koska kunnanvaltuusto hyväksyi 150 000 euron määrärahan Sursikin ulkoalueelle vuoden 2026 talousarviossa, näyttää siltä, että hanke toteutuu jo ensi vuonna.

Oppilasparlamentin jälkeen pidämme juttutuokion Sursikin oppilaskunnan hallituksen kanssa, johon kuuluu 15 jäsentä. Heidän mielestään on hyvä, että koulu antaa kaikkien luokkien edustajille mahdollisuuden vaikuttaa oppilasparlamentin kautta.

– On helpompaa etsiä joku parlamentin jäsen, jos ei tiedä, keitä oppilaskunnan hallituksessa on, Elin Söderman sanoo.

Sursikin disko, istumapaikkojen puute ja oppilaskahvion tarjonta ovat esimerkkejä asioista, joihin oppilasparlamentilla on ollut mielipide. Oppilaskunnan hallituksella on selkeä mielipide mahdollisesta monitoimikentästä: kentän tulisi valmistua mahdollisimman pian.

– Muuten kyselyyn vastanneet ehdivät lähteä koulusta ja tilalle tulee uusia oppilaita, Jenny Ek sanoo. ■

← Taxitrafikanterna Daniel Sundqvist och Peter Gunell planerar servicelinjens rutter utgående från de beställningar de har fått.

← Taksikuljettajat Daniel Sundqvist ja Peter Gunell suunnittelevat aikataulunsa tilausten mukaan.

Käytä palvelulinjaa

TERVETULOA KÄYTTÄMÄÄN Pedersören palvelulinjaa! Sinua palvelevat taksiyrittäjät Ris-Esset ja Taksipalvelu Sundqvist.

Palvelulinja (kunnan ns. "vippari") ajetaan kahdella taksiautolla jokaisena arkipäivänä, ja se on tarkoitettu kaikenikäisille kuntalaisille. Matkan hinta on sama kuin bussimatkan hinta.

Palvelulinja ajaa kahta eri reittiä Pietarsaareen aamupäivällä ja takaisin Pedersöreen iltapäivällä. Taksi ajaa myös pikkuteitä ja hakee matkustajat kotiovelta. Matkustaja voi nousta kyytiin tai poistua missä tahansa kahden liikennealueen sisällä. Palveluun ei sisälly kuljettusta eri osoitteiden välillä Pietarsaaren kaupungin alueella.

Tarvittaessa taksi voi odottaa Pietarsaareissa enintään puoli tuntia, jos matkustaja haluaa hoitaa kaupunkiasiat nopeasti ja palata heti sen jälkeen kotiin.

PALVELULINJAN REITIT:

Purmon kunnanosa–Forsby–Kolppi–Pännäinen–Sandsund–Sundby/Karby–Pietarsaari. Matkatilaukset: Ris-Esset/Peter Gunell, puh. 040-084 8815.

Ähtävän kunnanosa–Kolppi–Edsevä–Pännäinen–Lepplaks–Sandsund–Pietarsaari. Matkatilaukset: Taksipalvelu Sundqvist, puh. 041 310 8343.

Tilaus on tehtävä viimeistään matkaa edeltävänä päivänä klo 16.00. Taksikuljettaja suunnittelee aikataulunsa tilausten mukaan. ■

Åk med servicelinjen

VÄLKOMMEN ATT ANLITA servicelinjen i Pedersöre! Du betjänas av taxitrafikanterna Ris-Esset Taxi och Taxitjänst Sundqvist Ab.

Servicelinjen är kommunens egen "vippari" och körs med två taxibilar varje helgfri vardag. Den är tillgänglig för kommuninvånare i alla åldrar. Resenären betalar bara busstaxa.

Servicelinjen kör två rutter till Jakobstad på förmiddagen och tillbaka till Pedersöre på eftermiddagen. Taxin kör längs småvägar och plockar upp passagerarna vid den egna dörren. Du kan stiga på och av var som helst i kommunen, men skjuts mellan olika adresser i Jakobstad ingår inte.

Taxin kan vänta högst en halvtim-

me i Jakobstad, ifall någon utträttat ett kort ärende och vill återvända hem genast efter det.

SERVICELINJEN KÖR FÖLJANDE RUTTER: Purmo kommundel–Forsby–Kållby–Bennäs–Sandsund–Sundby/Karby–Jakobstad. Beställningar till Ris-Essets taxi/Peter Gunell, tel. 040-084 8815.

Esse kommundel–Kållby–Edsevä–Bennäs–Lepplaks–Sandsund–Jakobstad. Beställningar till Taxitjänst Sundqvist Ab, tel. 041 310 8343.

Beställ din resa senast föregående vardag kl. 16.00. Taxitrafikanterna planerar rutten utgående från de beställningar de har fått. ■

Tyck till om Pedersöre info!

Var med och utveckla tidningen Pedersöre info! Vi vill gärna höra dina synpunkter om tidningens innehåll. Berätta vilken artikel du tyckte om i detta nummer och vad du skulle vilja läsa mer om. I detta nummer ingår sudoku och annat pyssel i stället för ett korsord. Vad tycker du om det?

Scanna QR-koden här intill, så kommer du till ett elektroniskt formulär där du kan lämna din respons. Formuläret finns också på adressen www.webropol.com/pedersoreinfo.

Du kan också ge respons per e-post till malin.henricson@pedersore.fi, eller skicka kort eller brev till Malin Henricson, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs.

Uppge dina kontaktuppgifter om du vill delta i en utlottning. ■

↑ QR-koden länkar till ett formulär för utvärdering av Pedersöre info.

↑ QR-koodi vie Pedersöre info-lehden arviointilomakkeeseen.

Anna palautetta Pedersöre infosta!

Vastaa kyselyyn ja osallistu Pedersöre info -lehden kehittämiseen! Haluamme kuulla mielipiteesi lehden sisällöstä. Kerro, mistä artikkelista pidit tässä numerossa ja mistä asioista haluaisit lukea lisää. Tässä julkaisussa on sudoku ja muita puuha-tehtäviä ristikon sijaan. Mitä mieltä olet tästä?

Skannaa vieressä oleva QR-koodi, niin pääset sähköiseen lomakkeeseen, jossa voit antaa palautetta. Lomake löytyy myös osoitteesta www.webropol.com/pedersoreinfo.

Voit antaa palautetta myös sähköpostitse osoitteeseen malin.henricson@pedersore.fi tai lähettää kortin tai kirjeen osoitteeseen: Malin Henricson, Skrufvilankatu 2, 68910 Pännäinen.

Ilmoita yhteystietosi, jos haluat osallistua arvontaan. ■

Vi tar pulsen på nya fullmäktigeledamöter

TEXT

Johanna
Storbacka

FOTO

Malin Henricson

I kommunalvalet i april valdes 35 medlemmar till Pedersöre kommunfullmäktige. Av dem är tolv nya ledamöter som sitter sin första fullmäktigeperiod. Vi tog pulsen på tre nykomlingar; Marjo Pikkumäki (KD), Christian Ahlvik-Fors (SDP) och Jakob Laurila (SFP).

VARFÖR VILLE NI GE ER IN I KOMMUNALPOLITIKEN?

– Det som fick mig att ge mig in i politiken var möjligheten att vara med och påverka vår kommuns utveckling inom företagsamhet och ungdomarnas välmående, säger Christian Ahlvik-Fors.

– Mitt intresse bottnar i min nyfikenhet och mitt behov av att ifrågasätta det mesta. Efter tre lärorika och intressanta år i ungdomsfullmäktige kände jag att det var dags att ta steget vidare och ställa upp i kommunalvalet, berättar Jakob Laurila.

– Eftersom jag länge varit aktiv inom by- och föräldraföreningen var jag redan lite bekant med kommunens verksamhet och hur man kan påverka den. Men den slutgiltiga drivkraften kom när jag kämpade för bevarandet av skolan i Edsevö, då insåg jag att det var dags att ta nästa steg, berättar Marjo Pikkumäki.

VILKA FRÅGOR BRINNE NI FÖR?

– Levande byar. I Pedersöre kan vi inte koncentrera allt till ett litet område; vi behöver invånare i hela kommunen och tjänster på lämpliga avstånd. Personligen vill jag också främja effektiv tvåspråkighet, särskilt i linje med Edsevö-modellen, säger Pikkumäki.

Ahlvik-Fors uppger att hans kärnfrågor är hur kommunen kan främja jordbrukens och småföretagens tillväxt. Han brinner även för ungdomars välmående och lyfter fram

kommunens ansvar för att motverka mobbning.

Även Laurila nämner företagen – han vill skapa goda möjligheter för företag att etablera sig i kommunen. Han vill även främja integrationen och arbeta för att Pedersöre ska vara en attraktiv kommun för ungdomar att återvända till efter sina studier.

VILKA ÄR PEDERSÖRE KOMMUNS STÖRSTA STYRKOR?

Laurila vill lyfta fram den låga arbetslösheten och den starka företagargandan i kommunen. Han anser också att Pedersöre lyckas väl i integrationen av de invandrare som kommer till kommunen.

Pikkumäki identifierar följande styrkor:

– Vår kommun har mycket att erbjuda; livligt företagande och jordbruk, orörd natur och naturnära boende, många fritidsaktiviteter och bra trafikommunikationer. Pedersöre är ett tryggt val av boendekommun, säger hon.

Ahlvik-Fors håller med om att Pedersöre är en trygg och välmående kommun. Han betonar även den låga arbetslöshetsgraden och att skolnätverket fungerar bra. Han framhåller också att det finns goda idrottsmöjligheter i flera byar.

VILKA ÄR UTMANINGARNA?

Marjo Pikkumäki lyfter fram de sjunkande födelsetalen och statens ekonomiska svårigheter som hon men-

ar att skapar utmaningar också för kommunerna.

– Vi behöver både skatteintäkter och statliga bidrag för att kunna garantera bra tjänster. Vi måste locka invånare från andra kommuner, särskilt från finsktalande områden. Samtidigt måste vi upprätthålla kommunen som en bra plats för företagare och säkerställa goda sysselsättningsmöjligheter, förklarar hon.

Christian Ahlvik-Fors betonar å sin sida att välfärdsområdets besparingar påverkar alla i kommunen negativt.

– Pedersöre kommun har en åldrande befolkning som ökar trycket på äldreomsorgen. Kommunen skulle behöva attrahera fler arbetskraftiga människor att bosätta sig här, menar han.

Jakob Laurila lyfter fram en annan problematik:

– En av kommunens utmaningar är skadegörelse och störande beteenden gentemot personer och egendom. Våra unga måste känna att de är del av vårt gemensamma Pedersöre i större utsträckning för att förebygga detta beteende, säger han.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

† Christian Ahlvik-Fors, Marjo Pikkumäki och Jakob Laurila är alla färskt förtroendevalda i Pedersöre kommunfullmäktige.

Haastattelussa uudet valtuutetut

TEKSTI

Johanna
Storbacka

KUVA

Malin Henricson

Huhtikuun kuntavaaleissa valittiin 35 jäsentä Pedersören kunnanvaltuustoon. Heistä 12 on uusia ensimmäisen kauden valtuutettuja. Haastattelimme kolmea uutta valtuutettua: Marjo Pikkumäkeä (KD), Christian Ahlvik-Forsia (SDP) ja Jakob Laurilaa (RKP).

MIKSI HALUSITTE LÄHTÄÄ MUKAAN KUNNALLISPOLITIIKKAA?

– Minut sai lähtemään mukaan politiikkaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan kehitykseen yrittäjyyden ja nuorten hyvinvoinnin saralla, Christian Ahlvik-Fors sanoo.

– Kiinnostukseni pohjautuu uteliaisuuteeni ja tarpeeseen kyseenalaistaa lähes kaikki. Kolmen opettavaisen ja mielenkiintoisen nuorisovaltuustovuoden jälkeen minusta tuntui, että on aika ottaa seuraava askel ja asettua ehdolle kuntavaaleissa, Jakob Laurila sanoo.

– Koska olen ollut pitkään aktiivinen kylä- ja vanhempainyhdistyksessä, kunnan toiminta ja siihen vaikuttaminen olivat jo hieman tuttuja. Mutta lo-

pullinen sysäys tuli siitä, kun taistelin Edsevön koulun säilyttämisen puolesta. Silloin ymmärsin, että on aika ottaa seuraava askel, Marjo Pikkumäki kertoo.

MITÄ ASIOITA AJATTE?

– Eläviä kyliä. Emme voi Pedersöressä keskittää kaikkea pienelle alueelle. Tarvitsemme asukkaita koko kunnassa ja palveluita sopivalla etäisyydellä. Henkilökohtaisesti haluan myös edistää kaksikielisyyttä, erityisesti Edsevö-mallin mukaisesti, Pikkumäki selittää.

Ahlvik-Fors kertoo, että hänen ydinasioitaan ovat, miten kunta voi edistää maatalouden ja pienyrittämisen kasvua. Myös nuorten hyvinvointi on hänelle

VI TAR PULSEN PÅ NYA FULLMÄKTIGELEDAMÖTER

— Haastattelussa uudet valtuutetut

← Christian Ahlvik-Fors, Marjo Pikkumäki ja Jakob Laurila ovat kaikki uusia valtuutettuja Pedersören kunnanvaltuustossa.

tärkeää, ja hän nostaa esiin kunnan vastuun kiusaamisen ehkäisemisessä.

Myös Laurila mainitsee yritykset – hän haluaa luoda yrityksille hyviä mahdollisuuksia sijoittautua kuntaan. Hän haluaa myös edistää kotoutumista ja tehdä Pedersörestä nuorille houkuttelevan kunnan, jonne palata opintojen jälkeen.

MITKÄ OVAT PEDERSÖREN SUURIMMAT VAHVUUDET?

Laurila haluaa nostaa esiin matalan työttömyyden ja vahvan yrittäjähengen. Hän on myös sitä mieltä, että Pedersöre onnistuu hyvin kuntaan tulleiden maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Pikkumäki tunnistaa seuraavat vahvuudet:

– Kunnallamme on paljon tarjottavaa; vireää yrittäjyyttä ja maataloutta, koskematonta luontoa ja luonnonläheistä asumista, paljon vapaa-ajan aktiviteetteja ja hyvät liikenneyhteydet. Pedersöre on turvallinen valinta asuiskunnaksi, hän sanoo.

Ahlvik-Fors on samaa mieltä siitä, että Pedersöre on turvallinen ja hyvinvoiva kunta. Hän korostaa myös matalaa työttömyysastetta ja kouluverkon toimivuutta. Hän tähdentää lisäksi, että useissa kylissä on hyvät liikuntamahdollisuudet.

MITKÄ OVAT HAASTEITA?

Marjo Pikkumäki nostaa esiin laskevat syntyvyysluvut ja valtion taloudelliset vaikeudet, jotka hänen mielestään tuovat haasteita myös kunnille.

– Tarvitsemme sekä verotuloja että valtionosuuksia, jotta voimme taata hyvät palvelut. Meidän on houkuteltava asukkaita muista kunnista, erityisesti suomenkielisiltä alueilta. Samalla meidän tulee varmistaa, että kunta pysyy hyvänä paikkana yrittäjille ja että täällä on hyvät työllistymismahdollisuudet, hän selittää.

Christian Ahlvik-Fors korostaa puolestaan, että hyvinvointialueen säästöt vaikuttavat negatiivisesti kaikkiin kunnan asukkaisiin.

JATKUU SEURAVALLA SIVULLA

HUR HAR NI HITTILLS UPPLEVT FULLMÄKTIGEARBETET?

– Fullmäktigearbetet är fortfarande lite nytt men hittills är det nog som jag tänkte mig att det skulle vara, säger Ahlvik-Fors.

Laurila tycker att fullmäktigearbetet hittills har varit väldigt roligt och har uppger att han är positivt överraskad över den starka sammanhållningen och den goda tonen även över partigränserna i jobbet med att förbättra vår gemensamma kommun.

Pikkumäki upplever att starten har varit både intressant och framför allt lärorik.

– En öppen inställning kommer att vara till stor nytta för oss. Jag ser med spänning fram emot vad de kommande åren kommer att föra med sig, avslutar hon. ■

– Pedersören kunnan väestö ikääntyy, mikä lisää painetta vanhustenhuoltoon. Kunnan tulisi houkutella lisää työkykyisiä ihmisiä muuttamaan tänne, hän sanoo.

Jakob Laurila nostaa esiin toisen ongelman:

– Yksi kunnan haasteista on vahingonteot ja häiritsevä käyttäytyminen muita henkilöitä ja omaisuutta kohtaan. Nuorten on voitava tuntea olevansa laajemmin osa yhteistä Pedersöreä, jotta tällaista käyttäytymistä voidaan ehkäistä, hän sanoo.

MILTÄ VALTUUSTOTYÖ ON TUNTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ?

– Valtuustotyö on edelleen melko uutta, mutta tähän mennessä se on ollut sellaista kuin kuvittelinkin, Ahlvik-Fors sanoo.

Laurilasta valtuustotyö on ollut tähän mennessä erittäin mukavaa, ja hän kertoo olevansa positiivisesti yllättynyt vahvasta yhteishengestä ja hyvästä ilmapiiristä puoluerajojen yli, kun tehdään töitä yhteisen kuntamme kehittämiseksi.

Pikkumäen mielestä alku on ollut sekä mielenkiintoista että ennen kaikkea opettavaista.

– Avoimesta asenteesta on meille paljon hyötyä. Odotan innolla, mitä tulevat vuodet tuovat tullessaan, hän päättää. ■

Marjo Pikkumäki (KD)

HEMORT: Edsevä

KOTIPAikka: Edsevä

FRITIDSINTRESSEN: Villaliv och växthusodling. Har även en 4-årig blandrashund som alltid gör mig sällskap.

HARRASTUKSET: Mökkeily ja kasvi-huoneviljely. Minulla on myös 4-vuotias sekarotuinen koira, joka pitää minulle aina seuraa.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM KOMMUNEN: fullmäktigeledamot, medlem i finska skolsektionen, medlem i Österbottens avfallsnämnd

LUOTTAMUSTEHTÄVÄT KUNNASSA: valtuutettu, suomenkielisen koulujaoston jäsen, Pohjanmaan jätelautakunnan jäsen

Christian Ahlvik-Fors (SDP)

HEMORT: Forsby

KOTIPAikka: Forsby

FRITIDSINTRESSEN: Jakt, fiske och campingliv

HARRASTUKSET: Metsästys, kalastus ja telttailu

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM KOMMUNEN: fullmäktigeledamot, medlem i tillståndsnämnden

LUOTTAMUSTEHTÄVÄT KUNNASSA: valtuutettu, lupalautakunnan jäsen

Jakob Laurila (SFP/RKP)

HEMORT: Skutnabba

KOTIPAikka: Skutnabba

FRITIDSINTRESSEN: GYMTRÄNING, utförsskidåkning och företagsamhet

HARRASTUKSET: Kuntosali, laskettelu ja yrittäjyys

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM KOMMUNEN: fullmäktigeledamot, medlem i nämnden för utbildning och fostran, medlem i ungdomsfullmäktige

LUOTTAMUSTEHTÄVÄT KUNNASSA: valtuutettu, opetus- ja kasvatuslautakunnan jäsen, nuorisovaltuuston jäsen

Pedersöre kommun betonar vikten av beredskap

TEXT
Johanna
Storbacka

FOTO
Suomi.fi

Beredskap innebär att förbereda sig för störningar, kriser och undantagsförhållanden. Situationer som kräver beredskap är till exempel långa el- och vattenavbrott, störningar i dataförbindelserna, storolyckor, pandemier eller en militär konflikt.

KOMMUNERNA HAR EN lagstadgad skyldighet att utarbeta beredskapsplaner och förbereda sig för att kunna sköta sina uppgifter så väl som möjligt också under störningssituationer och undantagsförhållanden. Medan störningen pågår kan det förekomma avbrott i tjänsterna, men målet är att servicen normaliseras så fort som möjligt. Pedersöre informerar om eventuella störningar på kommunens webbplats, sociala medier och via lokala medier.

Beredskap kan väcka rädsla, men förberedelser ökar inte sannolikheten för att en kris ska inträffa. Beredskap kan snarare öka känslan av trygghet och förbättra den egna krishanteringsförmågan.

Myndigheter rekommenderar att privata hushåll ska förbereda sig på att klara sig på egen hand i minst tre

dygn vid en störning. I hemmet bör man ha ett reservförråd av mat, vatten, läkemedel och andra förnödenheter. Reservförrådet är grunden för beredskapen, men beredskap innebär också kunskap och färdighet att agera när något exceptionellt händer. Fundera i förväg på vad du själv kan göra i olika situationer och vad du behöver hjälp med. Det är också viktigt att veta var du hittar information och fundera på hur du kan bidra med stöd och hjälp till personer i din närhet.

Finländska myndigheter har gjort en beredskapsguide med anvisningar om bl.a. reservförråd och egna förberedelser inför krissituationer. Vi uppmuntrar invånarna att bekanta sig med den elektroniska guiden på följande webbadress: <https://www.suomi.fi/guider/beredskap>. ■

TEKSTI
Johanna
Storbacka

KUVA
Suomi.fi

↑ Genom att skanna QR-koden kan du öppna beredskapsguiden i din webbläsare.

↑ Voit avata varautumisoppaan selaimessa skannamalla QR-koodin.

← Den som är förberedd klarar sig bättre i kriser.

← Varautunut pärjää paremmin kriisitilanteissa.

Pedersören kunta korostaa varautumisen tärkeyttä

Varautuminen tarkoittaa ennakoon valmistautumista häiriöihin, kriiseihin ja poikkeusoloihin. Ennakoon varautumista vaativia tilanteita ovat esimerkiksi pitkät sähkö-, vesi- ja tietoliikennekatkot, suuronnettomuudet, pandemiat tai sotilaallinen konflikti.

KUNNILLA ON LAKISÄÄTEINEN velvollisuus laatia valmiussuunnitelmia ja varautua hoitamaan tehtävänsä mahdollisimman hyvin myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteiden aikana palveluissa voi esiintyä katkoksia, mutta pyrkimyksenä on, että palvelut palautuvat normaaliksi mahdollisimman pian. Pedersöre tiedottaa mahdollisista häiriöistä kunnan verkkosivustolla, sosiaalisessa mediassa ja paikallismediassa.

Varautuminen voi herättää pelkoa, mutta varautuminen ei kuitenkaan tee kriisin toteutumisesta todennäköisempää. Varautuminen voi pikemminkin lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa omaa kriisinhallintakykyä.

Viranomaiset suosittelevat, että kotitaloudet varautuisivat selviämään omillaan vähintään kolme vuorokautta häiriötilanteessa. Kotona tulee olla kotivara, johon kuuluu ruokaa, vettä, lääkkeitä ja muita välttämättömiä tarvikkeita. Varautumisen perusta on kotivara, mutta se on myös tietoja ja taitoa toimia silloin, kun jotakin poikkeuksellista tapahtuu. Mieti etukäteen, mitä voit itse tehdä eri tilanteissa ja missä tarvitset apua. On myös tärkeää tietää, mistä löytää tietoa, ja miettiä, miten voit tukea ja auttaa läheisiäsi.

Suomen viranomaiset ovat laatineet varautumisoppaan, joka sisältää ohjeita mm. kotivarasta ja omasta varautumisesta kriisitilanteisiin. Kehotamme asukkaita tutustumaan sähköiseen oppaaseen seuraavassa osoitteessa: <https://www.suomi.fi/oppaat/varautuminen>. ■

Byggnader och miljöer inventeras i Lepplax

Enligt Pedersöre kommuns planläggningsöversikt ska revideringen av Lepplax delgeneralplan påbörjas. Som underlag för alla delgeneralplaner ska det finnas en tidsenlig inventering av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader.

TEXT

Anna-Karin
Pensar

FOTO

Fredrik
Djupsjöbacka

SENASTE INVENTERINGAR i Lepplax gjordes under 1990-talet. Fältarbetet för att samla in information om den kulturhistoriska miljön kommer att pågå under vintern 2025/2026 och våren 2026.

Vid inventeringen ligger fokus på byggnader som är byggda kring 1960-talet eller tidigare och byggnader som väl representerar sin tid. Dessutom inventeras också områdeshelheter som bildar kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Även till exempel större enhetliga stengärdesgårdar eller välbevarade rior kan vara av intresse. Det är viktigt att tänka på

hur nya byggnader placeras, vad som passar var och vad som kompletterar ett värdefullt område.

Åkerområden är viktiga både för landskapet och som jordbruksmark och därför borde de i första hand inte bebyggas.

Inventeringen innebär i sig endast att byggnaderna och bymiljöerna dokumenteras med text och fotografier. Informationen kommer att samlas in genom terrängbesök och intervjuer med hus- och markägarna. Dokumentationen fungerar som en viktig informationskälla och en utgångspunkt vid planläggningen för

att skapa en framtidsplan för byns utveckling.

Med hjälp av inventeringen av den kulturhistoriska miljön är det möjligt att styra byggandet i och i närheten av värdefulla miljöer genom planbeteckningarna och -bestämmelserna i delgeneralplanen. Genom planläggningen kan värdefulla byggnader och miljöer märkas ut på olika sätt.

Byggnader och miljöer kan vara värdefulla för landskapet, historiskt värdefulla och/eller byggnadshistoriskt värdefulla. Att ett område eller en byggnad är "lokalt värdefull" signalerar att byggnaden är en viktig del av det lokala landskapet. Det kan till exempel ha bott eller fötts en framtående person där. Beteckningen "nationellt värdefull" innebär att objektet har betydelse i ett större sammanhang. En grundligare bedömning av eventuellt skyddsbehov och skyddets omfattning görs tillsammans med sakkunniga från Österbottens museum.

Det är också möjligt att kontakta planläggarna direkt om man känner till en byggnad eller ett område med historisk betydelse i Lepplax, eller

Rakennuksia ja ympäristöjä inventoidaan Lepplaksissa

Pedersören kunnan kaavoituskatsauksen mukaan Lepplaksissa aloitetaan osayleiskaavan tarkistaminen. Kaikkien osayleiskaavojen pohjaksi tarvitaan ajantasainen inventointi kulttuurihistoriallisesti arvokkaista ympäristöistä ja rakennuksista.

TEKSTI
Anna-Karin Pensar

KUVA
Fredrik Djupsjöbacka

VIIMEISIMMÄT INVENTOINNIT Lepplaksissa on tehty 1990-luvulla. Maastotyöt kulttuurihistoriallisen ympäristön tietojen keräämiseksi tehdään talvella 2025/2026 ja keväällä 2026.

Inventoinnissa keskitytään erityisesti rakennuksiin, jotka on rakennettu 1960-luvulla tai sitä ennen, sekä rakennuksiin, jotka edustavat hyvin omaa aikakauttaan. Lisäksi inventoidaan aluekokonaisuuksia, jotka muodostavat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ympäristöjä. Myös esimerkiksi laajat yhtenäiset kiviaidat tai hyvin säilyneet riihirakennukset voivat olla kiinnostavia kohteita.

On tärkeää miettiä, miten uudet rakennukset sijoitetaan, mikä sopii minne ja mikä täydentää arvokasta ympäristöä. Peltoalueet ovat tärkeitä sekä maisemalle että maatalouskäytölle, joten näille alueille ei ensisijaisesti tulisi rakentaa.

Inventointi tarkoittaa käytännössä sitä, että rakennukset ja kyläympäristöt dokumentoidaan tekstin ja valokuvien avulla. Tiedot kerätään maastokäyntien avulla ja haastattelemalla talojen ja maa-alueiden omistajia. Dokumentaatio toimii tärkeänä tietolähteenä ja lähtökohtana kaavoitukselle ja kylän kehittämisen tulevaisuudensuunnitelman laatimiselle.

Kulttuurihistoriallisen ympäristön inventoinnin avulla voidaan osayleiskaavan kaavamerkintöjen ja -määrysten kautta ohjata rakentamista arvokkaissa ympäristöissä ja niiden läheisyydessä. Kaavoituksen avulla arvokkaat rakennukset ja ympäristöt voidaan merkitä eri tavoin.

Rakennukset ja ympäristöt voivat olla maisemallisesti, historiallisesti ja/tai rakennushistoriallisesti arvokkaita. Se, että alue tai rakennus on "paikallisesti arvokas" kertoo, että rakennus on tärkeä osa paikallista maisemaa. Esimerkiksi merkittävä henkilö on voinut asua tai syntyä siellä. Merkintä "valta-

KULTTUURIHISTORIALLINEN INVENTOINTI KOOSTUU SEURAAVISTA VAIHEISTA:

- *Kartoitus:* Kiinnostavien alueiden ja rakennusten tunnistaminen. Valinta perustuu yleensä ikään, mutta myös maisemakuvaan. Historiaan liittyvät tekijät vaikuttavat myös.
- *Dokumentointi:* Tiedon kerääminen rakennuksen/alueen historiasta, arkkitehtonisista erityispiirteistä, kunnosta ja rakennusmateriaaleista.
- *Arviointi:* Rakennuksen/alueen kulttuurihistoriallisen arvon arviointi yhteistyössä museoviranomaisten kanssa.
- *Kaavoitus:* Rakennusten/alueiden huomioon ottaminen kaavoitussessa.

1 Åkerområden är viktiga både för landskapet och som jordbruksmark, och därför borde de i första hand inte bebyggas.

1 Peltoalueet ovat tärkeitä sekä maisemalle että maatalouskäytölle, joten näille alueille ei ensisijaisesti tulisi rakentaa.

om man äger en byggnad som man själv anser vara viktig för bymiljön.

Kontaktuppgifter: Planläggningschef Anna-Karin Pensar, tel. 044-7557 619, anna-karin.pensar@pedersore.fi, planläggare Jessica Sjöblom, tel. 040-6749 623, jessica.sjoblom@pedersore.fi. ■

EN KULTURHISTORISK INVENTERING BESTÅR AV FÖLJANDE SKEDEN:

- *Kartläggning:* Identifiering av de områden och byggnader som är av intresse. Väljs i allmänhet baserat på ålder men andra faktorer som betydelse för landskapsbilden eller historia har också betydelse.
- *Dokumentation:* Insamling av information om byggnadens/områdets historik, arkitektoniska särdrag, skick och byggheter.
- *Värdering:* Bedömning av byggnadens/områdets kulturhistoriska värde görs i samarbete med museimyndigheterna.
- *Planläggning:* Beaktande av byggnaderna/områden vid planläggning.

kunnallisesti arvokas" tarkoittaa, että kohteella on merkitystä laajemmassa kontekstissa. Mahdollisen suojelutarpeen ja sen laajuuden tarkempi arviointi tehdään yhdessä Pohjanmaan museon asiantuntijoiden kanssa.

Kaavoittajiin voi myös ottaa suoraan yhteyttä, jos tietää rakennuksen tai alueen, jolla on historiallista merkitystä Lepplaksissa, tai jos omistaa rakennuksen, jonka itse kokee olevan tärkeä osa kyläympäristöä.

Yhteystietoja: Kaavoituspäällikkö Anna-Karin Pensar, puh. 044-7557 619, anna-karin.pensar@pedersore.fi, kaavoittaja Jessica Sjöblom, puh. 040-6749 623, jessica.sjoblom@pedersore.fi. ■

Axåkerselever spred bokmagi på mäs

Sexorna från Axåkers skola fick både uppleva mässviolet och uppträda på scenen under årets bokmäs i Helsingfors. De spred berättarmagi genom karaktärerna i författaren Malin Klingenberg senaste fantasybok – Min bror Bror.

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Monica Holmgård
& Christian
Holmgård

AXÅKERS SKOLA DELTOG i program-
punkten "Prata bok", som är ett kon-
cept som erbjuder utvalda skollas-
ser möjlighet att bekanta sig med
böcker och författare samt uppträda
med eget program under bokmässan.
I konceptet ingår också att klassen
intervjuar en författare eller illustra-
tör på scenen.

Monica Holmgård, klasslärare i 6 A,
ansökte via Läscentrum om plats för
Axåkers skola att representera på bok-
mässans scen i våras. Axåkers skola
blev en av fyra utvalda lägstadieskolor.

Skolan byggde upp sitt program
kring Malin Klingeborgs bok Min
bror Bror, eftersom eleverna hade läst
och gillat den första boken, Slättens

← Skådespelarna Ella Backlund (Marmadelle), Hilma Kultalahti (Disa), Elias Järn (Bror) och Alfons Holmqvist (Bick) poserar med författaren Malin Klingenberg under bokmässan i Mässcentrum.

← Näyttelijät Ella Backlund (Marmadelle), Hilma Kultalahti (Disa), Elias Järn (Bror) ja Alfons Holmqvist (Bick) poseeraavat kirjailija Malin Klingeborgin kanssa kirjamesuilla Messukeskuksessa.

systrar, i Klingeborgs fantasytrilogi Berättelser från Gibat. Det var också ett plus att en lokal författare har skrivit boken. Min bror Bror handlar om de fattiga syskonen Disa och Bror som bor i hamnstaden Fyrudden. De tvingas klara sig på egen hand eftersom deras föräldrar inte bryr sig om dem, utan hellre super och slåss.

Holmgård skrev manus för ett kort drama baserat på scener i boken.

– I ansökan lovade jag att vi ska beröra berättandets magi. Jag tänkte att ett drama är rätt verktyg för att trollbinda lyssnare, säger hon.

Fyra elever deltog på scenen: Alfons Holmqvist (pappa Bick), Elias Järn (lillebror Bror), Hilma Kultalahti (storsyster Disa) och Ella Backlund (den excentriska Marmadelle). Skolgångshandledaren Carina Riska övade teatern med eleverna.

I förberedelserna ingick en utbildningsdag i Helsingfors då skådespelarkvartetten fick lära sig scennärvaro, mikrofonanvändning och hur man förbereder en intervju. Utbildningsdagen leddes av Amanda Audas-Kass, Silja Sahlgren-Fodstad och Märta Westerlund.

När det var dags för bokmäs fick alla 24 sexor delta. Projektet ersatte kostnaderna för resor, mässbiljetter och övernattning. Malin Klingeborg reste ner med samma tåg som gruppen. Så Hilma, som intervjuade författaren efter dramat, fick träffa henne på förhand.

Skådespelarna genomförde en sista repetition i mässviolet innan de klev upp på scenen. Allt gick som smort:

– De kunde allt utantill och gjorde sin bästa föreställning någonsin i den stora salen. Vi var jättestolta, säger Monica Holmgård.

Det intygar också klasskompisarna som satt i publiken.

– Vi var stolta, säger Tilda Österlund.

– Jag var nervös, men tyckte det

var roligt att de fick uppträda, säger Agnes Skog.

Eleverna lyckades också fänga de förbipasserandes intresse.

– Folk stannade till, satte sig ner och ville se på, berättar Christian Holmgård, klasslärare i 6B.

Axåkerseleverna hade klätt ut sig i slitna kläder som de hittat i skolans eller privata garderober. Ella Backlund, som spelade Marmadelle, hade dessutom färgat sitt hår kopparrött.

Efter dramat intervjuade Hilma Kultalahti författaren Malin Klingenberg på scenen.

– Det var en spännande upplevelse. Vi hade gjort en massa frågor och valde ut vissa, berättar Kultalahti.

Hon frågade bland annat när den tredje och sista boken i serien kommer ut. Svaret? Någon gång i april. Det ser Axåkerseleverna fram emot.

– Det är fint att de hinner läsa boken innan de slutar sexan, säger Christian Holmgård.

— Vi var stolta.

TILDA ÖSTERLUND

— Minua jännitti, mutta oli hauskaa, että he saivat esiintyä.

AGNES SKOG

Förutom mässan hann eleverna också shoppa och besöka Naturhistoriska museet. Resan gjorde gott för sammanhållningen mellan de två klasserna.

Christian Holmgård uppmuntrar andra skolor att ansöka om deltagande i Prata bok nästa år.

– Jag unnar alla att uppleva det här, säger han. ■

† Hilma Kultalahti intervjuade Malin Klingenberg om hennes författarskap.

† Hilma Kultalahti haastatteli Malin Klingenbergiä.

Axåkersin oppilaat levittivät kerronnan taikaa messuilla

Axåkers skolan kuudesluokkalaiset saivat kokea messuvilinää ja esiintyä lavalla tämän vuoden kirjamesseilla Helsingissä. He levittivät kerronnan taikaa kirjailija Malin Klingenbergin uusimman Min bror Bror -fantasiakirjan hahmojen avulla.

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Monica Holmgård
& Christian
Holmgård

AXÅKERS SKOLA OSALLISTUI ”Prata bok”-ohjelmaan, joka tarjoaa valituille koulu- ja kirjailijoihin sekä esiintyjä kirjamesseilla. Konseptiin kuuluu myös, että luokka haastattelee lavalla kirjailijaa tai kuvittajaa.

6 A:n luokanopettaja Monica Holmgård haki viime keväänä Lukukeskuksen kautta Axåkers skolalle paikkaa esiintyjä kirjamessejen lavalla. Axåkers oli yksi neljästä valitusta alakoulusta.

Koulu rakensi esityksen Malin Klingenbergin kirjan Min bror Bror -ympäristö, koska oppilaat olivat lukeeet ja pitäneet Klingenbergin Berättelser från Gibat fantasiatriologian ensimmäisestä kirjasta Slättens systrar. Plussaa oli, että kirjan oli kirjoittanut paikallinen kirjailija. Min bror Bror kertoo köyhistä sisaruksista Disasta ja Brorista, jotka asuvat satamakaupunki Fyrudenissa. Heidän on pärjättävä omillaan, koska heidän vanhempansa eivät välitä heistä vaan mieluummin juovat ja riitelevät.

Holmgård kirjoitti lyhyen näytelmäkäsikirjoituksen kirjan kohtausten pohjalta.

– Lupasin hakemuksessa, että käsittelemme kertomisen taikaa. Ajattelin, että näytelmä on oikea työkalu lumota kuulijat, hän sanoo.

Neljä oppilasta esiintyi näyttämöllä: Alfons Holmqvist (isä Bick), Elias Järn (pikkuveli Bror), Hilma Kultalahti (isosisko Disa) ja Ella Backlund (eksentrieni Marmadelle). Koulunkäynninohjaaja ja Carina Riska harjoitteli näytelmää oppilaiden kanssa.

Valmisteluihin kuului koulutuspäivä Helsingissä, jonka aikana näyttelijänelikko sai opetella lavalla oloa, mikrofonin käyttöä ja haastattelun valmistelua. Koulutuspäivän pitivät Amanda Audas-Kass, Silja Sahlgren-Fodstad ja Märta Westerlund.

Kirjamesseuille saivat osallistua 6. luokan kaikki 24 oppilasta. Hanke kattoi matka-, messulippu- ja yöpymiskustannukset. Malin Klingenberg matkusti

etelään samalla junalla kuin ryhmä, joten kirjailijaa haastatellut Hilma sai tavata hänet etukäteen.

Näyttelijät tekivät viimeisen harjoituksen messuvilinässä, ennen kuin he kiipesivät lavalle. Kaikki sujui hyvin: – He osasivat kaiken ulkoa ja tekivät parhaan esityksen koskaan suuressa salissa. Olimme todella ylpeitä heistä, Monica Holmgård sanoo.

He tekivät vaikutuksen myös yleisössä olleisiin luokkakaveriinkin.

– Olimme ylpeitä heistä, Tilda Österlund sanoo.

– Minua jännitti, mutta oli hauskaa, että he saivat esiintyä, Agnes Skog sanoo.

Oppilaat onnistuivat herättämään myös ohikulkijoiden mielenkiinnon.

– Ihmiset pysähtyivät, istuivat alas ja halusivat nähdä esityksen, 6 B:n luokanopettaja Christian Holmgård kertoo.

Axåkersin oppilaat olivat pukeutuneet kuluneisiin vaatteisiin, jotka he olivat löytäneet koulun puvustosta tai yksityisistä vaatekomeroista. Marmadellea esittänyt Ella Backlund oli lisäksi värjännyt hiuksensa kuparinpunaisiksi.

Näytelmän jälkeen Hilma Kultalahti haastatteli lavalla kirjailija Malin Klingenbergiä.

– Se oli jännittävä kokemus. Olimme laatineet paljon kysymyksiä ja valinneet muutaman, Kultalahti kertoo.

Hän kysyi muun muassa, milloin triologian kolmas ja viimeinen kirja ilmestyy. Vastaus? Joskus huhtikuussa. Axåkersin oppilaat odottavat sitä.

– On hienoa, että he ehtivät lukea kirjan ennen 6. luokan päättymistä, Christian Holmgård sanoo.

Messujen lisäksi oppilaat ehtivät myös shoppailla ja käydä Luonnontieteellisessä museossa. Matka teki hyvää kahden luokan yhteishengelle.

Christian Holmgård kannustaa muita kouluja hakemaan osallistujaksi Prata bok -hankkeeseen ensi vuonna.

– Soisin kaikille tämän kokemuksen, hän sanoo. ■

Följ din förbrukning elektroniskt

Pedersöre Vatten, Esse Vatten och Pedersöre Värme ger sina kunder möjlighet att följa med sin egen förbrukning via en elektronisk förbrukningsportal.

TEXT

Malin Henricson

MAN GÅR DIREKT till förbrukningsportalerna via adresserna

- <https://pedersore.kulutustieto.fi/> (Pedersöre Värme)
- <https://pedersorevatten.kulutustieto.fi/> (Pedersöre Vatten)
- <https://essevatten.kulutustieto.fi/> (Esse Vatten)

Seuraa kulutustasi verkossa

TEKSTI

Malin Henricson

Pedersöre Vatten, Esse Vatten ja Pedersöre Lämpö tarjoavat asiakkailleen mahdollisuuden seurata omaa kulutustaan sähköisen kulutustietoportaalin kautta.

Länkarna finns också på bolagens webbsidor. Välj språk längst ner på sidan.

För att granska förbrukningen behövs mätarnummer och kundnummer. Vill kunden ha mera detaljerade uppgifter – t ex hur mycket man har betalat – skapar man ett konto med referensnumret från den senaste fakturan. Fyll också i e-postadress och lösenord. E-postadressen fungerar som användarnamn och med det kan man i fortsättningen logga in i portalen.

Vattenbolagens kunder kan också rapportera fastighetens mätarställning via portalen. Då klickar man på

”Rapportera ny avläsning” i sidomenyn. I formuläret anger man kundnumret och mätarnummer som finns på fakturan. Meddela även namn och e-postadress. Ange mätaravläsningen i hela kubikmeter utan decimaler och datumet då avläsningen skedde. Klicka på ”Skicka” så registreras mätaravläsningen i systemet.

Pedersöre Vatten och Esse Vatten skickar fortsättningsvis ut fysiska kort för mätaravläsningen, så det är möjligt att skicka in mätarställningen per post. Det går också att ringa och meddela. Bolagen hoppas ändå att så många som möjligt rapporterar mätarställningen via portalen. ■

PORTAALIIN PÄÄSEE SUORAAN osoitteista:

- <https://pedersore.kulutustieto.fi/> (Pedersöre Lämpö)
- <https://pedersorevatten.kulutustieto.fi/> (Pedersöre Vatten)
- <https://essevatten.kulutustieto.fi/> (Esse Vatten)

Linkit löytyvät myös yhtiöiden verkkosivuilta. Valitse kieli sivun alareunasta.

Kulutuksen tarkasteluun tarvitaan mittarinumero ja asiakasnumero. Jos asiakas haluaa tarkempia tietoja – kuten laskutetut euromäärät – hän voi luoda käyttäjätilin käyttämällä uusimman laskun viitenumeroa. Syötä myös sähköpostiosoite ja salasana. Sähköpostiosoite toimii käyttäjätunnuksena, jolla voi jatkossa kirjautua portaaliin.

Vesiyhtiöiden asiakkaat voivat myös ilmoittaa kiinteistön mittarilukeman portaalin kautta. Valitse sivuvalikosta ”Lukeman ilmoitus”. Lomakkeessa ilmoitetaan asiakasnumero ja mittarinumero, jotka löytyvät laskusta. Ilmoita myös nimi ja sähköpostiosoite. Syötä lukema täysinä kuutiolina ilman desimaaleja sekä lukeman päivämäärä. Klikkaa ”Lähetä”, niin lukema rekisteröityy järjestelmään.

Pedersöre Vatten ja Esse Vatten lähettävät edelleen fyysiset kortit mittarilukemaa varten, joten lukeman voi ilmoittaa myös postitse. Myös puhelimitse voi ilmoittaa. Yhtiöt toivovat kuitenkin, että mahdollisimman moni ilmoittaa lukeman portaalin kautta. ■

Hos oss hittar du hem

På www.pedersorebostader.fi hittar du uppgifter om våra lediga hyresbostäder. Vi har hyresbostäder i alla kommuner och hyr även ut färdigt möblerade lägenheter för en längre eller kortare tid i Vallbohusen i Edsevö. Skicka gärna in din bostadsansökan direkt via vår hemsida.

Fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tel. 7850 153.

Meidän kanssamme löydät kodin

Verkkosivuiltamme www.pedersorebostader.fi löydät tietoa vapaista vuokra-asunnoistamme. Meillä on vuokra-asuntoja kaikissa kunnanosissa ja tarjoamme myös valmiiksi kalustettuja huoneistoja Vallbo-taloissa Edsevösä pidemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi. Voit lähettää asuntohakemuksesi suoraan kotisivujemme kautta.

Kiinteistösihteeri Anne Törnqvist, puh. 785 0153.

↑ Ett benbrott och en covidinfektion spelade avgörande roller när Martina (född Nordlund) och Johannes Andtbackas kärlekshistoria fick sin början 2022. Nu är de gifta.

↑ Jalkamurtuma ja koronainfektio olivat keskeisessä roolissa, kun Martinan (o.s. Nordlund) ja Johannes Andtbackan rakkaustarina alkoi vuonna 2022. Nyt he ovat naimisissa.

Deras kärlekssaga startade i ladugården

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Privat

Vissa kärlekshistorier är så sagolikt osannolika att de måste berättas. Det här är en sådan. Avbytaren Martina och jordbrukarsonen Johannes fann varann i "föusi".

MARTINA, FÖDD NORDLUND, sökte jobb som avbytare inom Pedersöre avbytarservice 2022. Samma vår var jordbrukarsonen Johannes Andtbacka på resa på Irland när han fick besked om att hans pappa hade halvat och brutit benet hemma i Kronoby. När Johannes kom hem visade det sig att han insjunknat i covid, så plötsligt var det två arbetsoförmögna personer på mjölkgården i Kronoby.

Det behövdes en avbytare. Martina Granqvist vid Pedersöre avbytarservice erbjöd uppdraget åt Martina, som tackade ja och blev anställd.

De första dagarna jobbade Martina med Johannes mamma, helt ovetande om att det var hennes blivande svärmor.

– Hon var ovanligt frågvis och skrattade mycket. Hon pratade mycket om sina barn, speciellt om den äldsta sonen. I efterhand har jag förstått att hon ville få honom att framstå i god dager, säger Martina.

Och det lyckades, även om Johannes fick anstränga sig lite också.

När han återvände till jobbet var han nyfiken på den nya avbytaren, men det tog någon vecka innan han vågade bjuda ut henne på dejt. Han bad henne hjälpa honom att reparera foderblandaren. Det förvånade Martina eftersom hon inte ens visste hur en foderblandare såg ut.

– Vid foderblandaren frågade han om jag ville komma med honom på ett musikquiz i en bar, säger hon.

Det blev en bra dejt, som följdes av flera. Inom några veckor blev Martina och Johannes ett par.

Den spirande kärleken växte sig stark och i somras gifte de sig. Martina jobbar fortsättningsvis som avbytare och Johannes är anställd på föräldrarnas jordbruk.

Pedersöre kommun och avbytarservice önskar paret all lycka – tänk vad ett avbyterjobb kan leda till! ■

FOTNOT: Pedersöre avbytarservice omfattar kustområdet mellan Närpes och de svenskspråkiga gårdarna i Karleby.

Rakkaus syttyi navetassa

Jotkut rakkaustarinat ovat niin satumaisen uskomattomia, että niistä on pakko kertoa. Tämä on sellainen. Lomittaja Martina ja maanviljelijän poika Johannes löysivät toisensa navetassa.

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Yksityinen

MARTINA, OMAA SUKUA Nordlund, haki lomittajaksi Pedersören lomituspalveluun vuonna 2022.

Samana keväänä maanviljelijän poika Johannes Andtbacka oli matkalla Irlandissa, kun hän sai tiedon, että hänen isänsä oli liukastunut ja murtautunut jalkansa kotona Kruunupyssä. Johannesen tultua kotiin kävi ilmi, että hän oli sairastunut koronaan, joten yhtäkkiä kruunupyyläisellä maitotilalla olikin kaksi työkyvyttöä ihmistä.

Tarvittiin lomittajia. Pedersören lomituspalvelun Marina Granqvist tarjosi tehtävää Martinalle, joka otti työn vastaan.

Ensimmäisinä päivinä Martina työskenteli Johannesen äidin kanssa tietämättä, että kyseessä oli tuleva anoppi.

– Hän oli epätavallisen utelias ja nauroid paljon. Hän puhui paljon lapsistaan, erityisesti vanhimmasta pojastaan. Jälkikäteen ymmärsin, että hän halusi esittää hänet hyvässä valossa, Martina sanoo.

Ja se onnistui, vaikka Johannes sai myös hieman nähdä vaivaa.

Kun Johannes palasi töihin, hän kiinnostui uudesta lomittajasta, mutta kesti muutaman viikon, ennen kuin hän uskalsi pyytää Martinaa treffeille. Hän pyysi Martinaa auttamaan rehu-

sekoittimen korjaamisessa. Se ihmetytti Martinaa, koska hän ei edes tiennyt, miltä rehusekoitin näyttää.

– Rehusekoittimen luona Johannes kysyi, halusinko lähteä hänen kanssaan musavisaan baariin, hän kertoo.

Treffit onnistuivat, ja niitä seurasi lisää. Muutaman viikon kuluttua Martinasta ja Johanneksesta tuli pari.

Orastava rakkaus syveni, ja he menivät naimisiin viime kesänä. Martina työskentelee edelleen lomittajana ja Johannes vanhempiensa maatilalla.

Pedersören kunta ja lomituspalvelut toivottavat parille onnea. Ajatella mihin lomitustyö voikaan johtaa! ■

ALAVIITE: Pedersören lomituspalvelut kattaa Närpiön ja Kokkolan ruotsinkielisten tilojen välisen rannikkoalueen.

Seniorer förenas i kultur och gemenskap

– Det är intressant och roligt att det ordnas program. Vi kan alltid lära oss något nytt, och så kommer vi oss ut! Det säger Margaretha Backman, en av deltagarna i höstens kulturklubb för seniorer.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

DET HAR ORDNATS en rad aktiviteter för seniorer inom ramen för projektet "Aktiv gemenskap" i år. Syftet är att främja en rörlig vardag och motverka ensamhet – och förhoppningsvis också förbättra livskvaliteten för Pedersörebor över 65 år. Programmet har byggts upp på basis av de önskemål som kom in under seniorfestivalen i Sursik i våras.

Kulturklubben för seniorer startade i september med målsättningen att förena kulturella upplevelser med kravlös gemenskap. Deltagarna har bekantat sig med lokala sevärdheter i Pedersöre och Jakobstad och själva fått utöva konst under en workshop med Nathalie Aurén. Gunhild Berger har hållit en berättarstund och så har

gruppen gjort ett företagsbesök hos Jeriko gård i Ytteresse.

Vi hänger med när klubben besöker Fagerbacka fäbodställe och Manners skogshuggarmuseum i Purmo. Klubben leds av Camilla Sandström, som är kanslist på kulturavdelningen och certifierad turistguide i Jakobstadsregionen. Hon lotsar gruppen från minnesstenen utanför fäbodområdet, genom de tre huvudstugorna och fähuset på området. Fagerbacka var en så kallad halvfäbod, vilket innebär att arbetsfolket vanligen övernattade på fäboden och skötte korna morgon och kväll, och sedan for hem till gården och jobbade på dagarna. Fagerbackas aktiva tid pågick cirka 100 år, mellan 1825 och 1925.

– År 1921 kom en ny stängsellag som trädde i kraft i Purmo 1925. Efter det fick man inte ha frigående kor längre, säger Sandström.

När fäbodlivet upphörde förföll stugorna och växtligheten tog överhanden, tills föreningen Fagerbacka fäbodsställe grundades 1996 och började rekonstruera en del av byggnaderna.

– Det ligger 5 000 talkotimmar bakom. Det är ett enormt arbete, säger Sandström.

Klubbens deltagare kikar in i de olåsta stugorna som är inredda i tidsenlig, spartansk stil.

Mats Backmans blick faller på ett runt föremål inne i en stuga. Han undrar om det är en tvättmaskin.

Camilla Sandström konsulterar stugans föremålsförteckning innan hon svarar:

– Jag tror det är en smörkärna.

Deltagarna återvänder ut och gör en överraskande upptäckt i brunnen, som användes för att kyla mjölken.

– Det är brunnsugubben!

Gruppen åker vidare till Manners skogshuggarmuseum där det finns en utställning över skogshuggarlivet i Purmo på 1900-talet. Det lilla runda huset mitt i skogen uppfördes 1993 och är en replika av den ursprungliga byggnaden.

En pikant detalj hänger på insidan över ytterdörren: Det längsta tillverkatena tallskottet i Purmo – 140 cm.

Förmiddagen avslutas med en fikastund, som är lika viktig som guidningen. Deltagarna har med eget kaffe och tilltugg som dukas upp på bordet. Max och Margot Sandström bjuder på kex och vindruvor från egen odling.

De småpratar om dagen och Margaretha Backman konstaterar att det är bra att ha med sig guide, så man får veta mer historisk fakta.

– Man blir ju lätt blind för det som finns i närområdet. Det är bra att bli påmind, säger hon.

Kerstin Hokkanen, som hunnit testa både utegymmet vid idrottscentret och delta i ett gångtest i projektets regi, gillar seniorsatsningen.

– Det här är superbra, fler borde vara med, säger hon.

Det är redan klart att kulturklubben för seniorer fortsätter på våren. Den som är intresserad av lokal kultur har alla möjligheter att hänga på. Håll utkik efter mer information på kommunens webbplats www.pedersore.fi, Kultur & fritid / Kulturhuset Ax / Aktiv gemenskap. ■

— Det här är superbra, fler borde vara med.

KERSTIN HOKKANEN

† Det har gått dåligt för brunngubben som ligger på botten i brunnen.

† Kaivon pohjassa lojuvalla kaivoukolle on käynyt huonosti.

Kulttuuri ja yhteisöllisyys yhdistävät senioreita

– On mielenkiintoista ja hauskaa, että ohjelmaa järjestetään. Voimme aina oppia jotain uutta, ja menemme myös ulos! Näin sanoo Margaretha Backman, yksi syksyn senioreille tarkoitetun kulttuurikerhon osallistujista.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

SENIOREILLE ON JÄRJESTETTY tänä vuonna toimintaa ”Aktiivinen yhteisö” -hankkeen puitteissa. Tarkoituksena on edistää liikkumista arjessa ja ehkäistä yksinäisyyttä – ja toivottavasti myös parantaa yli 65-vuotiaiden pedersöreläisten elämänlaatua. Ohjelma on rakennettu Sursikin viime kevään seniorifestivaaleilla esitetyjen toiveiden pohjalta.

Senioreiden kulttuurikerho alkoi syyskuussa, ja sen tavoitteena on yhdistää kulttuurielämyksiä ja yhdessäoloa. Osallistujat ovat tutustuneet paikallisiin nähtävyyksiin Pedersöresä ja Pietarsaassa sekä saaneet taitteilla itse Nathalie Aurénin pitämässä työpajassa. Gunhild Berger on pitänyt tarinatuokion, ja ryhmä on käynyt yrittävillä Jeriko Gården leipomossa Ala-Ähtävällä.

Lähdemme mukaan, kun kerho vierailee Fagerbackan karjamajalla ja Mannerin metsätyömuseossa Purmossa. Kerhoa ohjaa Camilla Sandström, joka on sekä kulttuuriosaston kanslisti että auktorisoitu opas Pietarsaaren seudulla. Hän opastaa ryhmän karjamaja-alueen ulkopuolella olevalla muistomerkiltä kolmelle päätuvalle ja navetalle. Fagerbacka oli niin sanottu puolikarjamaja, mikä tarkoittaa, että työväki yleensä yöpyi karjamajalla ja hoiti lehmä aamulla ja illalla ja meni sitten kotiin maatilalle ja työskenteli päivisin. Fagerbacka oli toiminnassa noin 100 vuotta, 1825–1925.

– Vuonna 1921 annettiin uusi aitalaki, joka tuli voimaan Purmossa vuonna 1925. Sen jälkeen lehmät eivät saaneet enää kulkea vapaana, Sandström sanoo.

Kun karjamajaelämä lakkasi, tuvat ränsistyivät ja kasvillisuus otti vallan, kunnes Fagerbackan karjamajapaikkayhdistys perustettiin vuonna 1996, ja se alkoi kunnostamaan rakennuksia.

– Takana on 5 000 talkootuntia. Se on valtava työ, Sandström sanoo.

Kerhon osallistujat kurkistavat avoimena oleviin tupiin, jotka on sisustettu ajanmukaisesti spartalaiseen tyyliin.

Mats Backmanin katse osuu pyöreään esineeseen tuvan sisällä. – Hän miettii, onko se pesukone.

Camilla Sandström tarkistaa tuvan esineluettelon, ennen kuin hän vastaa: – Luulen, että se on voikirnu.

Osallistujat palaavat ulos ja tekevät yllättävän löydän kaivosta, jota käytettiin maidon viilentämiseen.

– Se on kaivoukko!

Ryhmä jatkaa Mannerin metsätyömuseoon, jossa on näyttely metsätyöläisen elämästä Purmossa 1900-luvulla. Keskellä metsää sijaitseva pieni pyöreä talo rakennettiin vuonna 1993, ja se on kopio alkuperäisestä rakennuksesta.

Jännittävä yksityiskohta roikkuu sisällä ulko-oven yläpuolella: Purmon pisin säilynyt männynverso – 140 cm.

Aamupäivä päättyy kahvihetkeen, joka on yhteä tärkeä kuin opastus. Osallistujilla on mukana omat kahvit ja purtavat, jotka katetaan pöytään. Max ja Margot Sandström tarjoilevat keksejä ja itse kasvatettuja viinirypäleitä.

He juttelevat päivästä, ja Margaretha Backman toteaa, että opas on hyvä olla mukana, niin saa tietää enemmän historiallisia faktoja.

– On helppo olla huomaamatta sitä, mitä lähialueella on. Siitä on hyvä saada muistutus, hän sanoo.

Kerstin Hokkanen on ehtinyt kokeilla urheilukeskuksen ulkokuntosalia ja osallistua hankkeen puitteissa järjestettyyn kävelytestiin.

– Senioritoiminta on superhyvä juttu, useamman pitäisi osallistua, hän sanoo.

Senioreiden kulttuurikerho jatkuu keväällä. Paikallisesta kulttuurista kiinnostuneet voivat tulla mukaan. Lue lisää kunnan verkkosivustolla www.pedersore.fi, Kultur & fritid / Kulturhuset Ax / Aktiv gemenskap. ■

Move Mix – aktivitetsdagen för vuxna är tillbaka!

DEN 10 JANUARI 2026 fylls dagen med rörelse, glädje och inspiration. Förra året lockade evenemanget Move Mix omkring 100 deltagare – nu är det dags igen!

På programmet finns något för alla: klättring, dans, gymträning, hög- och lågintensiva pass samt en inspirerande föreläsning. Många populära ledare från 2025 är tillbaka, och vi bjuder även på några nya inslag. Det blir en heldag med fokus på välmående, god mat och trevligt sällskap. Kom själv eller kom med en vän!

Mer information och anmälan hittar du på www.pedersore.fi/move-mix-2026 och på Pedersöre idrotts Instagram samt Facebook. Välkommen att röra på dig med oss! ■

↑ Förra året lockade evenemanget Move Mix omkring 100 deltagare.

↑ Viime vuonna Move Mix -tapahtuma houkutteli noin 100 osallistujaa.

Move Mix – aikuisten liikuntapäivä on taas täällä!

10. TAMMIKUUTA 2026 päivä täyttyy liikkeestä, ilosta ja inspiraatiosta. Viime vuonna Move Mix -tapahtuma houkutteli noin 100 osallistujaa – nyt on jälleen aika!

Ohjelmassa on jokaiselle jotakin: kiipeilyä, tanssia, kuntosaliharjoittelua, korkea- ja matalatehoisia tunteja sekä inspiroiva luento. Monet vuoden 2025 suosikkiohjaajat ovat mukana, ja tarjoamme myös muutamia uusia elämyksiä. Luvassa on kokonainen päivä hyvinvoinnin, hyvän ruoan ja mukavan seuran parissa. Tule yksin tai tule ystävän kanssa!

Lisätietoja ja ilmoittautuminen löydät osoitteesta www.pedersore.fi/move-mix-2026 sekä Pedersören liikunnan Instagramista ja Facebookista.

Tervetuloa liikkumaan kanssamme! ■

Välkommen på föreningsgalan fredag 23.1.2026

1 januari är det dags för föreningsgala – en kväll för alla då vi hyllar våra föreningar och deras insatser. Här premieras de entusiaster som gör skillnad i föreningslivet och du har chansen att nominera din kandidat till årets utmärkelse.

NOMINERA DIN KANDIDAT TILL:

- Årets förening
- Årets eldsjäl
- Årets arrangör
- Årets idrottare
- Årets ungdom

Meddela även kultur- och idrottsprestationer.

Vi vill ha in alla nomineringar senast 11.1. Mera information om nomineringsförfarandet hittar du på <https://www.pedersore.fi/foreningsgalan>. ■

Ansök om förenings- bidrag i februari

Registrerade föreningar och organisationer som är aktiva i Pedersöre kan ansöka om bidrag från välfärdsnämnden.

Ansöknings tiden är 1–28.2.2026.

BIDRAGSALTERNATIV

- Verksamhetsbidrag för ungdomsföreningar
- Driftsbidrag för ungdomsföreningar
- Verksamhetsbidrag för kulturföreningar
- Projektbidrag för kulturarbete
- Projektbidrag för enskilda konstutövare
- Verksamhetsbidrag för idrottsföreningar
- Allmännyttiga föreningar i Pedersöre
- Renoveringsbidrag

Mera information om ansökningsförfarandet hittar du på kommunens webbsida www.pedersore.fi/bidrag. ■

Tervetuloa seura- gaalaan perjantaina 23.1.2026

Tammikuussa on seuragaalan aika – ilta kaikille, jolloin juhlistamme yhdistyksiämme ja niiden saavutuksia. Tässä palkitaan ne innokkaat ihmiset, jotka tekevät eron yhdistystoiminnassa, ja sinulla on mahdollisuus nimetä ehdokkaasi vuoden tunnustukseen.

EHDOTA OMA EHDOKKAASI:

- Vuoden yhdistys
- Vuoden tulisielu
- Vuoden järjestäjä
- Vuoden urheilija
- Vuoden nuori

Ilmoita myös kulttuuri- ja urheilusaavutukset.

Lähetä meille kaikki ehdotuksesi viimeistään 11.1. Lisätietoja nimitysmenettelystä löytyy <https://www.pedersore.fi/seuragaala>. ■

Hae toiminta-avustusta helmikuuhun mennessä

Pedersöressä toimivat yhdistykset ja järjestöt voivat hakea avustusta hyvinvointilautakunnalta.

Avustuksen haku aika on 1.-28.2.2026.

AVUSTUSVAIHTOEHDOT

- Toiminta-avustukset nuorisoyhdistyksille
- Käyttöavustukset nuorisoyhdistyksille
- Toiminta-avustukset kulttuuriyhdistyksille
- Hankeavustukset kulttuuriyöhön
- Hankeavustukset yksittäisille taiteilijoille
- Toiminta-avustus urheiluyhdistyksille
- Yleishyödyllisiä yhdistyksiä Pedersöressä
- Korjausavustukset

Lisätietoja hakumenettelystä on saatavilla kunnan verkkosivustolla www.pedersore.fi/toiminta-avustukset. ■

Välkommen att sjunga i MI Voce

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Pedersöre MI:s nya kör MI Voce samlar både noviser och mer luttrade körsångare – och fler ryms med!

KÖREN ÖVAR I Sandsund skola på onsdagar kl. 18–19.30. I höst har drygt 25 personer slutit upp till övningarna under musikläraren Matilda Svenfelt's ledning.

Linda Mattbäck är nybliven korist.
– Jag har sjungit solosång och ville prova på något nytt. Det är jätteroligt. Jag lär mig mycket, säger hon.

Mattbäck sjunger altstämmen, medan körkollegan Camilla Renlund är sopran. Renlund sjöng i kör förr, men har haft paus och ägnat sig åt solosång i tre år. Hon tycker det är bra att kören blandar erfarna och nya körsångare.

– Det börjar låta riktigt bra för oss. De som är ovana får hjälp av dem som sjungit länge i kör, säger Renlund.

– Ja, vi lär oss lyssna på varandra, säger Mattbäck.

Moa Stenhäll kan räknas till de mer erfarna i gänget. Hon har sjungit i en annan kör under Matilda Svenfelt's ledning, men också haft en paus.

– Jag har inte hittat en ny kör som passade mig förrän nu. Det är roligt att sjunga låtar som man hör ofta, säger Stenhäll.

Repertoaren består av både visor, jazz, rock och pop. Kvällens övning avslutas med Coldplays "Fix you", och så har kören börjat öva på julsången "I vinternattens tid". Det första framträdandet blir på kommunens personaljulfest.

Det är inget krav att man ska kunna läsa noter, även om det förstås underlättar. Svenfelt skickar stämfilmer till medlemmarna efter övningarna, så de kan öva eller lyssna på sin stämma efteråt.

– Jag hoppas kören blir ett sammanväst stat gäng och att vi utvecklas som grupp. När man börjar från noll tar det tid att sjunga ihop sig, säger Svenfelt.

Kören välkomnar nya sångare på vårterminen.

– Det är blandade åldrar och stämningen verkar bra, säger Svenfelt. ■

† MI Voce är en blandad kör som sjunger trestämmigt: sopran, mellanstämma och alt. Linda Mattbäck och Camilla Renlund (bakom), dirigenten Matilda Svenfelt och Moa Stenhäll rekommenderar varmt att alla intresserade kommer med på vårterminen.

† MI Voce on sekakuoro, joka laulaa kolmiäänisesti: sopraano, keskiääni ja altto. Linda Mattbäck ja Camilla Renlund (takana), kuoronjohtaja Matilda Svenfelt ja Moa Stenhäll suosittelevat lämpimästi kaikkia kiinnostuneita tulemaan mukaan kevätlukukaudella.

Tervetuloa laulamaan MI Voce -kuoroon

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Pedersören kansalaisopiston uusi kuoro MI Voce kerää yhteen sekä aloittelijoita että kokeneita kuorolaulajia – ja lisää mahtuu mukaan!

KUORO HARJOITTELEE SANDSUNDIN koululla keskiviikkoisin klo 18–19.30. Tänä syksynä reilut 25 henkilöä on osallistunut musiikinopettaja Matilda Svenfeltin pitämiin harjoituksiin.

Linda Mattbäck on uusi kuorolainen.
– Olen laulanut yksinlaulua ja haluaisin kokeilla jotain uutta. Tämä on tosi hauskaa. Opini paljon, hän sanoo.

Mattbäck laulaa altoääntä kun taas kuorokollega Camilla Renlund on sopraano. Renlund lauloi aiemmin kuorossa, mutta on pitänyt taukoa ja omis-

tautunut yksinlaululle kolme vuotta. Hänestä on hyvä, että kuorossa on kokeneita ja uusia kuorolaisia.

– Alamme kuulostaa todella hyvältä. Kauemmin kuorossa laulaneet auttavat uusia, Renlund sanoo.

– Kyllä, opimme kuuntelemaan toisiamme, Mattbäck sanoo.

Moa Stenhäll lukeutuu joukon kokeneisiin. Hän on laulanut toisessa kuorossa Matilda Svenfeltin ohjauksessa mutta pitänyt myös taukoa.

– En ole löytänyt sopivaa uutta kuoroa

ennen kuin nyt. On hauskaa laulaa kappaleita, joita kuulee usein, Stenhäll sanoo.

Ohjelmistoon kuuluu laulelmia, jazzia, rockia ja poppia. Illan harjoitukset päätää Coldplayn "Fix you". Kuoro on alkanut harjoitella myös joululaulua "I vinternattens tid". Ensimmäinen esiintyminen tulee olemaan kunnan henkilökunnan joulujuhlat.

Nuotteja ei tarvitse osata lukea, vaikka siitä onkin apua. Svenfelt lähettää stemmatiedostot jäsenille harjoituksen jälkeen, jotta he voivat harjoitella tai kuunnella stemmojaan jälkikäteen.

– Toivon, että kuoro hitsautuu yhteen ja että kehitymme ryhmänä. Kun aloittaa nollasta, laulun yhteensovittaminen ottaa aikansa, Svenfelt sanoo.

Kuoro toivottaa uudet laulajat tervetulleeksi kevätlukukaudella.

– Kuorossa on eri-ikäisiä, ja tunnelma vaikuttaa hyvältä, Svenfelt sanoo. ■

Skapande lördagar föder glädje och gemenskap

TEXT

Pia Boström

FOTO

Majlen Rajby

Hösten 2024 var det premiär för Pedersöre MI:s evenemang Skapande lördag, ett programkonceptet som Kulturskolan i Umeå har gett inspiration till. Hittills har sex Skapande lördagar ordnats, 1–2 per termin, i Edsevö skola.

MÅLSÄTTNINGEN MED SKAPANDE lördag är att erbjuda barnfamiljer avgiftsfria aktiviteter och upplevelser. Prova på-tillfällen kan inspirera till en fritidsaktivitet som kanske annars inte skulle ha upptäckts. Genomföra evenemang har förverkligats med stöd från Svenska Folkskolans vänner.

Temat för de två senaste lördagarna har varit djur och rymden. Evenemangen har varit välbesökta och omtyckta tack vare ett omväxlande utbud av aktiviteter.

Besökarna har kunnat välja mellan olika konstworkshopar, rörelsestationer, hinderbanor och interaktiva dramaföreställningar, prova på olika musikinstrument och cirkuskonst, klä ut sig med kläder från Kulturhusets teatergarderob, ansikts-

målning, lyssna på musikuppträdanden med barnvänligt program, delta i sagostunder, bekanta sig med djur utomhus med mera. Man har också kunnat köpa mellanmål och kaffe på plats. De två senaste tillfällena har yrkesskolan Optimas studerande på barnledarlinjen deltagit och ordnat olika aktiviteter.

Lördagarna har blivit alltmer populära med upp emot hundra besökare varje gång. De verkar fylla sin plats som en gemenskapsfrämjande aktivitet för barnfamiljer. Planen är att fortsätta med två liknande lördagar våren 2026; 14 februari, då vi samtidigt inviger MI-punkten i samma byggnad, och 18 april.

Vi hälsar alla varmt välkomna med! ■

Luovat lauantait tarjoavat iloa ja yhteisöllisyyttä

TEKSTI

Pia Boström

KUVA

Majlen Rajby

Syksyllä 2024 Pedersören kansalaisopistossa järjestettiin ensimmäisen kerran Luova lauantai tapahtuma, joka on saanut innoituksensa Uumajan kulttuurikoulusta. Tähän mennessä Edsevön koulussa on järjestetty kuusi Luova lauantai tapahtumaa, 1–2 lukukautta kohti.

LUOVAN LAUANTAIN TARKOITUKSENA on tarjota lapsiperheille maksutonta toimintaa ja elämyksiä. Kokeilupisteet voivat inspiroida vapaa-ajan aktiviteetteihin, jota ei muuten olisi tullut ajatelleeksi. Tapahtumat on toteutettu Svenska Folkskolans vänner yhdistyksen tuella.

Kahden viimeisimmän lauantain teemoina ovat olleet eläimet ja avaruus. Tapahtumissa on ollut paljon kävijöitä, ja niistä on tykätty vaihtelevan aktiviteettitarjonnan ansiosta.

Valittavana on ollut taidetyöpajoja, liikuntapisteitä, esteratoja ja interaktiivisia näytelmäesityksiä, erilaisten soitin-

↑ → Skapande lördag har gett besökarna möjlighet att både se olika program och själva delta i olika aktiviteter.

↑ → Luova lauantai tarjoaa kävijöille mahdollisuuden seurata erilaisia ohjelmaa ja osallistua erilaisiin aktiviteetteihin.

ten ja sirkustaiteen kokeilua, pukeutumista Kulttuuritalon teatteripuvuston asuihin, kasvomaalausta, lapsiystävällisiä musiikkiesityksiä, satutunteja, eläimiin tutustumista ynnä muuta. Paikan päällä on voinut ostaa myös välipalaa ja kahvia. Kahteen viimeiseen tapahtumaan on osallistunut ammattikoulu Optiman lastenohjaajaopiskelijoita, jotka ovat järjestäneet erilaisia aktiviteetteja.

Lauantait ovat kasvattaneet suosiotaan, ja kävijöitä on ollut joka kerta lähes sata. Ne täyttävät paikkansa yhteisöllisyyttä lisäävänä lapsiperhetapahtumana. Suunnitelmassa on järjestää kaksi lauantaita keväällä 2026; 14. helmikuuta, jolloin vihimme samalla käyttöön MI-pisteen samassa rakennuksessa, sekä 18. huhtikuuta.

Lämpimästi tervetuloa mukaan! ■

Nyheter från MI inför våren

Programhäftet inför vårterminen delas ut till alla hushåll i kommunen tillsammans med denna tidning.

ANMÄLAN TILL de nya kurserna startar fredagen den 2 januari kl. 9.00 via hemsidan mi.pedersore.fi eller per tel. 06-7850 275 eller 06-7850 274. Redan före det kan man anmäla sig till helterminkurser som fortsätter från hösten.

Ett axplock bland vårens nya kurser

Kurs i videoredigering, Fotokurs för nybörjare, Drönarkurs för nybörjare, Hur plantera och sköta rhododendron, Spinn ditt personliga garn, Käkrelax – fördjupningskurs, En kväll om lymfsystemet, Terrängcykling, Färganalys – föreläsning & workshop, Tillverka en folkdräktsmössa, Familjegymnastik, Sy presenter till baby, Mousserande viner, m.m.

En vandringskurs till Isojärvi nationalpark i mellersta Finland går av stapeln fredag – söndag, 1 – 3.5.

Tre intressanta föreläsningar presenteras här intill. Men det blir fler, så kolla kurskatalogen eller på hemsidan, där finns uppdaterade uppgifter.

På våren ordnas två Skapande lördagar, den 14 februari och 18 april. ■

TIPS OM KOMMANDE
MI-föreläsningar

Skratta mer på jobbet

LOTTA BACKLUND

Sursik skola, den 22 januari kl. 19.00.

Lotta Backlund är tidigare ståuppkomiker som lyfter humorns betydelse i arbetslivet. Välmående på arbetsplatsen är den viktigaste grunden för att prestera bra, och kan vi ha roligt tillsammans går allt mycket bättre. En dynamisk, proffsig och lagom lättsam arbetskultur är eftersträfvärd och vi kan alla bidra till att förverkliga den. Det som krävs är trygghet och respekt. Lotta sommarpratade 2025 om hur viktig humor och komedi borde vara för alla, även på arbetsplatser. Reservera kvällen tillsammans med kollegerna och ge det nya året en positiv start.

Matkultur och trender genom tiderna

RICHARD TELLSTRÖM

Sursik skola den 11 mars kl. 19.00.

Det här är en föreläsning om matkultur som ger nya perspektiv på måltider som lunchlådan, fredagstacoen och lördagslyxen.

Vad säger vår mat om kulturen som vi lever i? Vad åt man förr och vad hade det för kulturell betydelse? Såg den fattige bonden mat enbart som bränsle och använde den rika adeln mat för att visa upp sina rikedomar? Vilka mattrender har vi i dag och vilka kan

vi ha i framtiden? Vad säger vårt val av mat om oss? Vad finns det för ideologisk bakgrund till att vi äter det vi gör? Hur påverkar matproducenterna vad vi stoppar i oss i dag? Vad är det för skillnad mellan matproducenterna i dag och förr i tiden?

Richard Tellström är docent i måltidsvetenskap och känd från TV-programmen Historieätarna och Fråga Lund. Han har även skrivit böckerna Hunger och törst och Från krog till krog och varit sommarpratare.

”Lapplandskrigets sista strid?”

HÅKAN PETERSSON

Kulturhuset AX den 12 februari kl. 19.00.

Det här är ett föredrag som handlar om den sista egentliga striden som utspelades mellan en finsk patrull och tysk trupp den 6.2.1945 uppe i den finska armen. Håkan har forskat en del i händelsen och gjort fyra resor upp till området för att räta ut frågetecken kring striderna, eftersom det visat sig finnas många oklarheter bl.a kring platsen där de ägde rum och omständigheterna kring de som stupade. Det är sist och slutligen en tolkningsfråga ifall man ska tolka de sista skottväxlingarna – innan tyskarna drog helt över till Norge i april – som regelrätta strider.

Föredraget handlar om omständigheterna kring striderna, resorna upp till området och försök att klargöra de stupades öde. ■

Nytt på Pedersörehyllan 2025

I HUVUDBIBLIOTEKETS HEMBYGDSSAMLING samlar vi material om Pedersöre eller material som har producerats av Pedersörebor. Från slutet av oktober 2024 till början av november 2025 har vi skaffat eller fått nedanstående verk som gåva. Tack för alla tips och donationer!

Uutta Pedersörehyllissä 2025

PÄÄKIRJASTON KOTISEUTUKOKOELMAAN KERÄÄMME pedersörealiista kirjallisuutta. Alla olevassa luettelossa ovat mukana hankinnat ajalta lokakuu 2024 – marraskuu 2025. Kiitämme kaikista lahjoituksista ja vinkeistä!

BLOMQVIST, LEIF: *Herbert Hallonmask.*

ENGLUND, HELGE: *Pedersöre-nejdens stövarklubb 70 år; (1995).*

FORSS, GERD & MIKAEL: *Han kallades Översten.*

FORSSTRÖM, TED: *Stivens fat är utan mat.*

HIMMANEN, ASTA; RÖNN, DENNIS; BÄCK, LISBETH: *Pedersörenejdens stövarklubb rf 1925–2025, 100 år: förening i tiden.*
HÄGGBLOM, ALBERT: *Bygg Guds rike: lärdomar från Esra och Nehemja.*

KÄCKO, MARIANNE & NYGÅRD, HENRY: *Pakolaisena omassa maassa: Kemijärveläiset Purmossa 1944–1945.*

LEPLAX BYAFORSKARE: *Lepplax: en vandring i byn* [videoinspelning] 2015.

LEPLAX BYAFORSKARE: *Lepplax: en vandring i byn* [Mp3-ski-va] 2015.

NYGÅRD, HENRY (REDAKTÖR): *Studiaarchaeologica Ostrobotniensia 2025.*

NYGÅRD, HENRY & VILLSTRAND, NILS ERIK (TEXTER): *Genus, arbete och landsbygd: en livsvärld i rörelse 1500–1960.*

NYMAN, CURT (REDAKTÖR): *Antecknat i fält 1941–44: Löjtnant Bror Stara, översergeant Ruben Rosenlöf, sergeant Sven Sandell, undersergeant Ivar Lunabba, korporal Valter Nyman, kanoniär Per Tallqvist.*

NYMAN, INGELA (FÖRFATTARE, FOTOGRAF): *Ordnat kaos: svamlingsalbum från A till Ö.*

OLIN, K-G: *Mera brännvin: förbudstiden slut – brännvinskri- get fortsätter.*

PETTERSSON, MARIA (REDAKTÖR): *Hemfolk: brev från fron- ten 1939–1944.*

POIKKIJOKI, CARINA (MEDFÖRFATTARE): *Mordiska väsen 2. No- veller.*

SALO, BORIS: *Öppnade ögon: berättelser för stora och små.*

SALO, BORIS: *Fortsättning följer: en vandring genom Apost- lagärningarna.*

SALO, BORIS: *Vishet i tanke och handling: praktisk idéhistoria om tro och liv utifrån grekisk och judisk livssyn.*

WESTERLUND, LARS: *Påvallarna på vallarna: bönder, byg- gare, företagare, nämnde- och sexmän: en femhundraår- ig släktkrets i Esse och Jakobstad. Del 1, från medeltiden t.o.m. -1600-talet.*

WESTERLUND, LARS: *Påvallarna på vallarna: bönder, byggare, företagare, nämnde- och sexmän: en femhundraårig släkt- krets i Esse och Jakobstad. Del 2, tiden 1700 till 1960-talet.*

WESTSTRÖM, MAJGOR (FÖRFATTARE, REDAKTÖR): *Tro, hopp, kär- lek: Purmo baptistförsamling 150 år.*

VILLMAN, EMMA: *Pathways to desistance from crime: expecta- tions and challenges upon release from open prisons. Hel- singin Yliopisto.*

1 Katarina Barkar tipsar om nya böcker en onsdagkväll per månad.

TEXT
Solveig Hortans

FOTO
Camilla Sandström

Katarinas boktipskvällar

KATARINA BARKAR PRESENTERAR och boktipsar om nya böcker i bibliote- ket en gång i månaden. Boktipskväl- len ordnas alltid på en onsdag klock- an 18.00 och de böcker som tas upp handlar om allt från skönlitteratur till faktaböcker.

Idén fick sin början inom ett av bibliotekets projekt – Bibliotekstjän- ster för äldre vuxna – som riktade sig till äldre. Initiativet kom ursprungli- gen från några av våra bibliotekskun- der som efterfrågade ett tillfälle där de kunde diskutera litteratur och få tips om nyutkomna böcker. Tillfället skulle helst inte var i form av en bok- cirkel utan mera fritt utformat.

Det visade sig att boktipskvällarna

intresserade även andra åldersgrup- per. I dag deltar både tonåringar och äldre upp över 80 år. Deltagarna be- står av en kärngrupp som växer efter- hand och den senaste boktipskvällen lockade hela 17 stycken.

Det behövs ingen förhandsanmä- lan, tillfället är öppet och man får komma och gå. Vill man delta slår man sig ned och tar sig en kaffekopp och lyssnar.

Vi har märkt att det inte enbart är de som slår sig ned för att lyssna som deltar, även kunder som går mellan hyllorna kan lyssna och ta del av bok- presentationerna.

Katarina Barkar hälsar nya delta- gare välkomna! ■

Galleri Bruno – GALLERIA BRUNO

2026

Kommande utställningar – Tulevat näyttelyt

JANUARI / Tammikuu

Ann-Sofie Eriksson

Akvareller – Akvarelleja

Februari – Helmikuu

Jacob Hagman

Teckningar, illustrationer, akryl-
målningar – Piirustuksia, kuvituksia,
akryylimaalauksia

Mars – Maaliskuu

Jan Björk

Fotografier, månadens bild –
Valokuvia, kuukauden kuva

April – Huhtikuu

Gurli Rönqvist

Målningar – Maalauksia

Maj – Toukokuu

Ingela Nyman

Ordkonst och blandteknik –
Sanataidetta ja sekatekniikkaa

Juni – Kesäkuu

Britt-Mari Löw

Målningar – Maalauksia

Juli – Heinäkuu

Pia Kääpä

Oljemålningar, bronsstatyer –
Öljymaalauksia, pronssipatsaita

SANAVIIDAKKO • ORDJAKTEN

Merkitse löytämäsi sanat. Ne voivat olla pysty-, vaaka- tai vinoriveillä.

Orden kan förekomma vågrätt, lodrätt, diagonalt eller baklänges.

V	I	D	E	O	K	T	A	N
E	A	R	T	L	U	I	Ä	O
L	S	K	S	O	J	P	T	K
P	Y	A	G	P	S	K	Y	I
P	U	R	V	T	T	C	P	E
Ä	Ä	R	I	I	A	O	O	D
S	M	A	R	K	R	C	L	O
Å	T	S	V	A	P	P	O	M
D	A	L	G	Y	T	O	G	S

AVSTÅ
COCKPIT
GRAMS
LYRIK
MODEIKON
MOPPA
NÄPST
OGRÄS
OKTAN
OPTIK
OTYGLAD
PJOSK
PRATSJUK
PURRA
RIVAS
TACOS
TYPOLOG
ULTRA
VIDEO
ÄPPLE

SUDOKU

Täytä tyhjät ruudut numeroilla 1–9 niin, että jokainen numero esiintyy jokaisella pysty- ja vaakarivillä vain kerran ja jokaisessa yhdeksän ruudun ruudukossa vain kerran.

HELPPO • LÄTT

8					5		3	
2	3			9	8		7	4
		4			2		9	
4			6			3		
7	8		9				6	
	2		8	7		9	5	
9	5	8					2	3
		2	5	3			4	
			2	8				

Fyll i de tomma rutorna så att alla siffror från 1–9 finns med i varje vågrät och lodrät rad, och i varje markerad låda med 9 rutor. Inga siffror ska summeras.

VAIKEA • SVÅR

	3	4	6				1	7
5			1		2			
2		6				7		3
7	5				8		6	
	1			5		8	2	
					3			
	2		4					6
		7	5					

K-DOKU

K-dokussa täytetään ruudut niin, että jokainen numero esiintyy jokaisella vaaka- ja pystyriivillä yhden kerran. Kehystetyn alueen ensimmäisessä ruudussa on summa, johon pyritään, ja laskutoimituksen merkki. Kehystetylle alueelle liittyvien numeroiden pitäisi muodostaa haluttu summa laskutoimituksen jälkeen.

K-doku löses som ett vanligt sudoku men här ska siffrorna 1–5 placeras en gång per rad och kolumn. Siffrorna inom varje markerat område ska kunna summeras till angiven summa med angivet räknesätt.

HELPPO • LÄTT

12÷		2÷	9÷	
8x			13÷	
				5÷
3÷		7÷	7÷	
3-				

VAIKEA • SVÅR

10+			8x	4+
40x				
4+	13+			160x
		30x		

ETSI 10 EROA • HITTA 10 FEL

RÄTKAISUT LÖSNINGAR

Q O N

N	L	P	I	D	I
S	A	N	A	T	A
I	T	A	N	A	T
A	V	A	K	U	T
S	A	H	A	N	E
A	I	Y	U	U	I
J	E	S	T	S	K
S	E	H	A	L	I
A	R	T	L	A	I
N					

G S W

D	A	T	G	V	A
S	A	T	V	A	K
P	C	R	C	I	P
L	A	O	D	E	
P	A	R	V	I	T
S	K	S	K	A	I
J	E	S	T	S	K
A	R	T	L	A	I
N					

1	5	6	1	4	9
3	4	7	2	8	7
1	6	5	8	9	8
2	5	3	7	6	1
8	6	4	6	5	1
7	8	1	3	4	6
2	7	8	1	3	8
4	5	6	5	4	6
3	6	2	1	9	8
2	3	1	7	9	8
8	7	4	9	8	5
2	8	3	1	7	4

PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

INBJUDAN

Välkommen att bekanta dig med Miljöhälsan Kallans verksamhet i den nya fastigheten i Bennäs.

TIDPUNKT: Onsdag 18.2.2026, klockan 14–18.

ADRESS: Hallmansgatan 1, 68910 Bennäs

Kutsu

Tervetuloa tutustumaan Kallan Ympäristöterveyden toimintaan uudessa kiinteistössä Pännäisissä.

PÄIVÄMÄÄRÄ: Keskiviikkona 18.2.2026 klo 14–18.

OSOITE: Hallmanninkatu 1, 68910 Pännäinen.

Infotillfälle om ny förordning om hästars välfärd

Miljöhälsan Kallan bjuder tillsammans med Optima Lannäslund in hästägare och andra intresserade till ett informationstillfälle gällande den nya lagstiftningen om hästars välfärd.

DATUM: Tisdagen den 27 januari 2026

TIDPUNKT: Kl. 17–18.30

PLATS: Optima Lannäslund

PROGRAM

KL 17–17.30: Tillsynsveterinärerna går igenom den nya förordningen och vilka förändringar som den innebär i praktiken.

KL. 17.35–18.30: Frågor och diskussion.

Länk till den nya förordningen finns på Miljöhälsan Kallans hemsida www.pedersore.fi / Miljöhälsa och djur, under rubriken Nyheter. ■

Infotilaisuus uudesta asetuksesta hevosten hyvinvoinnista

Kallan Ympäristöterveys ja Optima Lannäslund kutsuvat hevosenomistajat ja muut kiinnostuneet infotilaisuuteen, joka käsittelee uutta hevosten hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä.

PÄIVÄMÄÄRÄ: Tiistai 27. tammikuuta 2026

AIKA: Klo 17.00–18.30

PAIKKA: Optima Lannäslund

OHJELMA

KLO 17.00–17.30: Valvontaeläinlääkarit käyvät läpi uuden asetuksen ja mitä muutoksia se käytännössä merkitsee (ohjelma pääosin ruotsiksi). KLO 17.35–18.30: Kysymyksiä ja keskustelua.

Tutustu uuteen asetukseen etukäteen, linkki löytyy Kallan Ympäristöterveyden kotisivuilta www.pedersore.fi / Ympäristöterveys ja eläimet, osiota Uutiset. ■